

КАЛИНА Георгій Платонович



**доктор медичних наук, професор,
видатний мікробіолог, епідеміолог,
талановитий вчений, дослідник, педагог**

Основні дати життя та діяльності

3 травня 1902 р. народився в м. Саратові Російської Федерації

1919 р. закінчив Самарське комерційне училище і поступив до консерваторії, але перейшов на медичний факультет Самарського державного університету

1922 р. продовжує навчання на медичному факультеті Ташкентського державного університету

1923-25 рр. продовжує навчання і з відзнакою закінчує медичний факультет Іркутського державного університету

1926-1926 рр. працює лікарем у м. Чита

Січень 1926 р. займає посаду завідувача санітарно-гігієнічної лабораторії Забайкальської залізниці

1926 р. Народний комісаріат охорони здоров'я призначає його
аспірантом мікробіологічної лабораторії ЦНДІ
епідеміології та мікробіології

1926 р. переведений в аспірантуру при кафедрі мікробіології,
вірусології, епідеміології та імунології
Першого Ленінградського
державного медичного інституту

1928 р. закінчив аспірантуру та за конкурсом був обраний
завідувачем чумного відділу Узбекського науково
дослідного санітарно - бактеріологічного інституту

1929 р. організовує та очолює протиепідемічну експедицію з
вивчення чуми в південній Киргизії

1930 р. обирається за конкурсом на посаду асистента кафедри
мікробіології, вірусології та епідеміології Середньо-Азіатського
державного медичного інституту

1931 р. призначається доцентом курсу епідеміології того ж
інституту

1932-1933 рр. працює завідувачем кафедри епідеміології Самарського
медичного інституту і одночасно займає посаду завідувача
епідеміологічного відділу

1933 р. обіймає посаду завідувача кафедри мікробіології,
вірусології, епідеміології та імунології Архангельського медичного
інституту, одночасно працює директором крайового Архангельського
науково-дослідного санітарно-бактеріологічного інституту

1935 р. захистив докторську дисертацію у 1-му Ленінградському
медичному інституті

1936 р. обирається за конкурсом на посаду завідувача
кафедри мікробіології Вінницького медичного інституту

1938-1939 рр. був заарештований і знаходився ув'язненим у застінках
НКВД

1940 р. після звільнення був прийнятий на роботу під нагляд у
ЦНДІ епідеміології та мікробіології (м. Москва) на посаду
завідувача лабораторії дизентерійних інфекцій епідеміологічного
відділу

1940 р. присвоєно вчене звання «професор» по спеціальності «епідеміологія»

1941-1947 рр. знаходився в рядах діючої Червоної армії як армійський епідеміолог

1947-1955 рр. очолював кафедру мікробіології Чернівецького державного медичного інституту і за сумісництвом працював заступником з наукової роботи новоствореного Чернівецького НДІ епідеміології та мікробіології

1956-1982 рр. очолює відділ, пізніше лабораторію санітарної мікробіології Московського НДІ гігієни ім. М.Ф. Гамалеї

1982-1992 рр. працює науковим консультантом у цьому ж інституті

30 жовтня 1990 р. помер у Москві, де і був похований



**Життя і творчий шлях
доктора медичних наук, професора
Г.П. Калини**

Колектив Буковинської державної медичної академії (до 1997 р. - Чернівецький державний медичний інститут, а з 1931 по жовтень 1944 рр. - 2-й Київський державний медичний інститут), співробітники Чернівецьких обласної та міської санітарно-епідеміологічних станцій

та медична громадськість краю пишаються тим, що в період з 1947 по 1955 рр. жив та працював у медичному інституті та в Чернівецькому науково-дослідному інституті епідеміології та мікробіології вчений зі світовим іменем Георгій Платонович Калина.

Він став засновником перших наукових досліджень з мікробіології та санітарної мікробіології не тільки у Чернівецькому державному медичному інституті, а також в Україні. з 1944 по 1948 р. до приходу на кафедру Г.П. Калини не було виконано жодної наукової роботи. Саме з приходом Г.П. Калини розпочалися наукові експериментальні дослідження на кафедрі, а також у відділі епідеміології Чернівецького НДІ епідеміології та мікробіології, яким завідував Г.П. Калина.

Відомий вчений Георгій Платонович Калина народився 3 травня 1902 року в місті Саратові Російської Федерації. Це був звичайний міський хлопчик дореволюційного періоду. Особливістю родини Калини була висока культура, духовність та глибока віра в Бога. Георгій Калина виховувався в освіченій сім'ї службовця залізничного транспорту. Його батько - Платон Христофорович Калина - за освітою інженер залізничних шляхів сполучення. До революційних подій в Росії працював начальником служби Самаро-Золотоустовської залізниці Російської імперії.

Після жовтневих подій 1917 року батько Г.П. Калини працював на різних посадах Сибірських залізниць. Після звільнення Сибіру від військ Колчака, він займав різні керівні посади на залізницях. У 1927 році був заступником начальника з технічної частини Уссурійської залізниці. У 1929 році важко захворів і був направлений на лікування в Центральну залізничну лікарню Міністерства шляхів сполучення Радянського Союзу (м. Москва), де він швидко і помер.

Смерть батька - єдиного годувальника сім'ї, негативно вплинула на подальше життя юнака. Його мати ніколи не працювала, була домогосподаркою і виховувала дітей, яких було п'ятеро у сім'ї, у тому числі 4 сестри. Дві старші сестри померли в дитячому віці, інші дві, молодші за Георгія Платоновича, мали важку долю.

Четверта сестра Валентина Платонівна працювала з 1923 по 1933 (можливо 1934 р.) у Харбіні на Китайсько-Східній залізниці. Була репатрійована, до 1937 року працювала на Московській залізниці і проживала в Підмосков'ї. У 1937 році була репресована, причина якої залишилась невідомою. Померла Валентина Платонівна у в'язниці.

Доля наймолодшої сестри не проминула репресій. І вона загинула в сталінських застінках невідомо коли.

Ми спеціально зупиняємось так детально на родині Г.П. Калини, щоб були зрозумілі інші періоди життя відомого вченого. Його дід по батькові - Калина Христофор Платонович - українець, який проживав у Вінницькій губернії, де був його маєток. Бабуся - за національністю - німкеня (її батько - німець, а мати - українка). Тому за церковними записами - Георгій Платонович - українець.

Але ми повинні чітко розуміти період, в якому жив Г.П. Калина. Тому для прояву схильності до режиму він обирає російську національність і в цьому українці не повинні його засуджувати, а скоріше віднестись до цього із розумінням.

Дитинство Георгій провів у Самарі, в 1919 році закінчив комерційне училище, де крім загальних дисциплін вивчав англійську, французьку та німецьку мови. У цьому ж році поступив на медичний факультет Самарського державного університету.

Він закінчив тільки три курси і в 1922 році, у зв'язку з переводом батька на роботу в Узбекистан, Георгій Платонович продовжив навчання на медичному факультеті Ташкентського державного університету впродовж 4-х місяців. Згодом переїжджає для продовження навчання на медичному факультеті Іркутського державного університету, який закінчує з відзнакою в 1925 році.

Будучи студентом, Георгій постійно працює над вдосконаленням знань з англійської, німецької та французької мов, якими володів вже вільно.

Після закінчення університету Георгій Платонович працював лікарем у м. Чита, але велика любов до мікробіології та епідеміології, які тоді інтенсивно розвивались, вирішила його подальшу долю. Ця любов до науки про дрібні мікроскопічні істоти появилася у нього ще в період навчання в університетах. Тому в січні 1926 року Г.П. Калина перейшов на роботу в медичну службу Забайкальської залізниці на посаду завідувача санітарно-гігієнічної лабораторії.

Поворотним періодом у житті Георгія Платоновича був 1926 рік, коли в травні Народний комісаріат охорони здоров'я СРСР призначив його аспірантом мікробіологічної лабораторії Центрального науково-дослідного інституту епідеміології та мікробіології (зараз Московський науково-дослідний інститут епідеміології та мікробіології ім. почесного академіка М.Ф. Гамалеї АМН Російської Федерації, м. Москва).

Провчився в аспірантурі він 4 місяці і, за рішенням Народного комісаріату охорони здоров'я СРСР, був переведений в аспірантуру при кафедрі мікробіології, вірусології, епідеміології та імунології Першого Ленінградського державного медичного інституту (у наступному - Ленінградський державний медичний інститут ім. академіка І.П. Павлова, зараз Санкт-Петербурзька медична академія ім. академіка І.П. Павлова).

Важливо те, що в цей період завідувачем кафедри мікробіології цього інституту був вчений зі світовим іменем академік АМН СРСР Данило Кирилович Заболотний, виходець із села Чеботарки Вінницької області, який в майбутньому організував і був Першим Президентом Академії Наук України.

Під керівництвом академіка Д.К. Заболотного Георгій Платонович пройшов сувору школу навчання в аспірантурі при кафедрі мікробіології Ленінградського державного медичного інституту. Д.К.

Заболотний як патріот України чітко розумів необхідність підготовки висококваліфікованих кадрів для країни.

Тут упродовж 2 років Г.П. Калина засвоїв всі відомі на той час методики мікробіологічних, імунологічних досліджень, опанував відомі тоді методи виділення та ідентифікації бактерій, грибів, найпростіших, вірусів. Тут він широко використовував серологічну ідентифікацію мікроорганізмів.

Але Д.К. Заболотний вважав, що науковець повинен чітко володіти двома-трьома європейськими мовами та читати і розуміти ще 3-5 мов. Тому в червні 1928 року, після закінчення аспірантури Георгій Платонович вже володів не тільки мікробіологічними методами дослідження, а і англійською, французькою та німецькою мовами досконало.

В особовій справі професора Калини (архів Буковинського державного медичного університету) зберігається відзив академіка АН України і СРСР Д.К. Заболотного від 27 лютого 1928 року про Георгія Платоновича. Копію відзиву ми приводимо без скорочень, виправлень і мовою оригіналу.

Государственный институт экспериментальной медицины бактериологический отдел

Отзыв о научной работе доктора Г.П. Калины

27 февраля 1928 года

Ленинград

№8

Еще будучи студентом Иркутского университета доктор Г.П. Калина проявил научный уклон при исследовательской работе по чуме и в результате опубликовал ценное в эпидемиологическом отношении наблюдение. В дальнейшем, при прохождении аспирантуры при Ленинградском медицинском институте он основательно познакомился с микробиологической методикой и литературой, обзоры которой у него всегда отличались серьезностью проработки и обязательностью. Научные интересы доктора Калины тесно связаны с его лабораторной работой, давшей ему возможность стать вполне сложившимся специалистом, материалы которого могут быть использованы для отечественных функций.

Академик Д. Заболотный.

С подлинником верно:

делопроизводитель

(подпись)

печать

Таку характеристику у великого вчителя одержував далеко не кожен учень.

За рекомендацією академіка Д.К. Заболотного Георгій Платонович був обраний за конкурсом у 1928 році завідувачем чумного відділу Узбекського науково-дослідного санітарно-бактеріологічного інституту, де яскраво проявився його талант чумолога. Вже весною і літом цього року молодий науковець організовує та очолює епідеміолого-бактеріологічну експедицію з обстеження та проведення протиепі-демічних заходів у природних чумних вогнищах у Кизил-Кумській пустелі. Ретельне обстеження природного вогнища чуми дало можливість розробити стратегію і тактику проведення протиепідемічних заходів у небезпечному на той період природному вогнищі чуми.

Восени 1928 р. Г.П. Калина сумісно зі співробітниками відділу приймає активну участь в ліквідації вогнища легеневої форми чуми, яка спалахнула в північній Киргизії.

Упродовж зими 1928/1929 рр. Г.П. Калина наполегливо вивчає збудника континентальної чуми і розробляє особливості її епідеміології в Узбекистані та Киргизії. Ці розробки стали фундаментальними в організації боротьби з цією хворобою в Середній Азії.

Літом 1929 р. Георгій Платонович знову організовує та очолює протиепідемічну експедицію з вивчення епідеміології чуми в активних вогнищах південної Киргизії. Розроблені та проведені медико-організаційні та профілактичні заходи з локалізації та ліквідації вогнищ чуми призвели до ліквідації ряду природних чумних вогнищ в Узбекистані та в Киргизії.

Наукові розробки Г.П. Каліни довгий час були провідними в боротьбі з епідеміями чуми.

Потяг до наукової та навчальної роботи Григорія Платоновича не залишає. Він подає заяву на конкурс на посаду асистента кафедри мікробіології, вірусології та епідеміології у ряд вищих медичних навчальних закладів.

У січні 1930 року Г.П. Калина за конкурсом обирається на посаду асистента кафедри мікробіології, вірусології та епідеміології Середньо-Азіатського державного медичного інституту ім. В.М. Молотова, а восени 1931 року - доцентом курсу епідеміології того ж інституту. Про рівень організаційної та навчально-методичної роботи Георгія Платоновича засвідчує довідка, видана завідувачем навчальною частиною Середньо-Азіатського медичного інституту Карасевим 4 травня 1932 р.

Копію цієї довідки наводимо без змін на основі оригіналу.

Средне-Азиатский медицинский институт

4 мая 1931 г.

1286.

Ташкент.

СПРАВКА.

Доцент Калина Г.П. в Средне-Азиатском Мед. Ин-те работал на кафедре Микробиологии с последующим руководством курсом Эпидемиологии. В руководстве курсом учебная часть отмечает определенные положительные моменты, выразившиеся в проведении Марксистско-ленинской методологии в курсе. Доцент Калина принимал участие во всей методической работе Института по проработке учебных программ 1931-1932 года и профилей Сан-Проф-факультета, являясь одним из первых организаторов по созданию Сан-Проф. факультета.

Зав. уч. частью САМИ /Карасев/

Секретарь /подпись/

С подлинным верно:

Делопроизводитель /подпись/

печать

У цьому інституті Г.П. Калина працює до травня 1932 року. З травня 1932 року по жовтень 1933 року Г.П. Калина працює завідувачем кафедри епідеміології Самарського (у майбутньому Куйбишевського) державного медичного інституту і одночасно посідає посаду завідувача епідеміологічного відділу Середньо-Волжського науково-дослідного інституту епідеміології та мікробіології.

Не дивлячись на короткий термін роботи в цих відомих у СРСР науково-дослідних та навчальних закладах, Г.П. Калина проявив себе з позитивної сторони, про що свідчить зміст довідки директора Середньо-Волжського науково-дослідного інституту епідеміології та мікробіології, професора Самарського державного медичного інституту п. Кавецького, яка знаходиться в особовій справі професора Г.П. Калини (архів Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці, Україна).

Наводимо довідку, видану 27 вересня 1933 року директором Крайового інституту епідеміології та мікробіології.

Средне-Волжский научно-исследовательский институт эпидемиологии и микробиологии

г. Самара

27 сентября 1933 г.

№287

СПРАВКА

Доцент Г.П. Калина в июне 1932 года был избран по конкурсу заведующим эпидемиологическим отделом Средне-Волжского Краевого научно-исследовательского института эпидемиологии и микробиологии на основании его специального стажа и научных работ, указывающих на полную подготовленность автора к самостоятельной научной работе и умения использовать литературу на разных языках. В течение почти годовой совместной работы в Средне-Волжском Краевом научно-исследовательском институте эпидемиологии и микробиологии тов. Калина показал себя прекрасным организатором научно-исследовательской работы в области эпидемиологии и микробиологии и широко образованным эпидемиологом и микробиологом. Все его научные работы были тесно связаны с актуальными задачами практического здравоохранения в крае. Много времени тов. Калина посвящал повышению квалификации своих сотрудников по отделу. Все указанное выше дает полное основание видеть в тов. Калине широко подготовленного и ценного руководителя кафедрой.

Директор СВКНДИЭМ, профессор Самарского государственного института Кавецкий.

С подлинником верно:

делопроизводитель /подпись/

печать

Але вже в жовтні 1933 року раптово переїжджає на роботу в Архангельський державний медичний інститут, де обіймає посаду завідувача кафедри мікробіології, вірусології, імунології та епідеміології. Одночасно Георгій Платонович працює директором крайового Архангельського науково-дослідного санітарно-бактеріологічного інституту. Працюючи тут, Георгій Платонович завершує літературне оформлення докторської дисертації за темою: "Чума в Средней Азии" і в 1935 році у Першому Ленінградському медичному інституті захищає її.

В 1936 році Г.П. Калина за конкурсом обирається на посаду завідувача кафедри мікробіології Вінницького державного медичного інституту (Вінницький державний медичний університет ім. М.І. Пирогова). Але в серпні 1938 року він був заарештований органами так званого "Народного комісаріату внутрішніх справ".

Тут стає зрозумілим факт переходу на роботу від одного вищого навчального закладу до іншого, від одного науково-дослідного інституту до другого, працює не більше 1-3 років і залишає роботу і з'являється в іншому місці, далекому від попереднього: Середня Азія - Поволжя - Далека Північ - Україна. Не дивлячись на це, він не зміг уникнути кривавої розправи Й. Сталіна, Р. Ягоди, М. Єжова, Л. Берії.

Арештованого Г.П. Калину в серпні 1938 року утримують у застінках НКВС упродовж 1,5 року - до грудня 1939 року. Він був звільнений лише 29 грудня 1939 року "В связи с прекращением в отношении гражданина Г. Калины дела".

На жаль, нам нічого не відомо про його перебування в ув'язненні. Ті, хто працював з ним (професор Г.А. Троян, І.І. Рибас) ніколи про це не говорили, вони боялись його запитувати, а він не міг нічого про це згадувати. Цих тортур зазнали, як стало відомо в останні роки, вчені зі світовими іменами - П.Ф. Здродовський, Л.О. Зільбер, М.П. Чумаков та інші.

Зараз співробітники Вінницького державного медичного університету ім. М.І. Пирогова проводять ретельне розслідування справи Г.П. Калини, який утримувався у в'язниці. Нижче - додаються спогади співробітника Вінницького медичного інституту А. Давидюка про цей період життя Г.П. Калини.

Після звільнення в січні 1940 року Георгій Платонович був прийнятий на роботу під нагляд у Центральний науково-дослідний інститут епідеміології та мікробіології, м. Москва (Науково-дослідний інститут епідеміології та мікробіології ім. почесного академіка М.Ф. Гамалеї АМН Російської Федерації) і зарахований на посаду завідувача лабораторії дизентерійних інфекцій епідеміологічного відділу, завідувачем якого був професійний чекіст.

Керівники інституту зразу зрозуміли, що Г.П. Калина - професіонал високого класу, високоерудована людина, тому його призначають керівником експедиції, яка відправилась у м. Іваново для перевірки ефективності профілактичних щеплень проти дизентерії, яку виготовила лабораторія інших вчених

Георгій Платонович Калина в процесі вивчення профілактичної ефективності протидизентерійної вакцини, дав негативну оцінку і рекомендував призупинити її випуск та випробування.

7 травня 1935 року докторська дисертація Г.П. Калини "Чума в Средней Азии", була захищена, а 11 листопада 1938 року була відхилена у зв'язку з арештом органами НКВС її автора.

На початку 1940 року дирекція Центрального науково-дослідного інституту епідеміології та мікробіології направила клопотання про перегляд атестаційної справи Г.П. Калини.

23 квітня 1940 року ВАК Всесоюзного комітету по справах вищої школи при Раді народних комісарів СРСР переглянула своє попереднє рішення і затвердила Калину Георгія Платоновича в науковому ступені доктора медичних наук.

Высшая аттестационная комиссия
Всесоюзного комитета по делам высшей
школы при СНК СССР
Москва, Рождественка, д. № 11

Телеграфный адрес: Москва, КОМШКОЛ

ВЫПИСКА

из протокола № 16 от 23 апреля 1940 г.

(Подлинник протокола находится в делах Высшей Аттестационной Комиссии)

СЛУШАЛИ:

§36: Ходатайство о пересмотре решения Высшей Аттестационной Комиссии от 11. XI. 38 г. по делу Калина Георгия Платоновича (Москва).

ПОСТАНОВИЛИ:

В отмену решения Высшей Аттестационной Комиссии от 11. XI. 38 г. утвердить Калина Георгия Платоновича в ученой степени доктора медицинских наук на основании защиты 7.5.35 г. при Совете 1-го Ленинградского медицинского института диссертации на тему: "Чума в Средней Азии".

Председатель Высшей Аттестационной
Комиссии (С. Кафтанов)
Ученый секретарь (М. Борисов)

печать

28 мая 1940 г.

город Москва

Вища атестаційна комісія Всесоюзного комітету по справах вищої школи при Раді народних комісарів СРСР 21 грудня 1940 року розглянула клопотання Вченої Ради Центрального науково-дослідного інституту епідеміології та мікробіології про присвоєння вченого звання "професор" доктору медичних наук Георгію Платоновичу Каліні, а 15 січня 1941 року про це рішення ВАК повідомила керівництво інституту епідеміології та мікробіології та Г.П. Каліну.

ВЫСШАЯ АТТЕСТАЦИОННАЯ КОМИССИЯ

Всесоюзного комитета по делам высшей школы при СНК СССР
Москва, Рождественка, д. № 11.

Телеграфный адрес: Москва, КОМШКОЛ

ВЫПИСКА

из протокола № 43 от 21 декабря 1940 г.

(подлинник протокола находится в делах Высшей Аттестационной Комиссии)

СЛУШАЛИ:

§36. Об утверждении Калина Георгия Платоновича в ученом звании профессора. (Всесоюзный институт эпидемиологии и микробиологии, Москва)

ПОСТАНОВИЛИ:

Утвердить Калина Георгия Платоновича в ученое звание профессора по специальности "эпидемиология".

Зам. председателя Высшей

Аттестационной Комиссии

(И. Агроскин)

Ученый секретарь

(М. Борисов)

Верно:

Ученый секретарь

Высшей Аттестационной Комиссии

(М. Борисов)

печать

15.1.1941 г.

город Москва

На цьому, здавалось, усі життєві негаразди залишилися позаду і можна було продовжувати працювати над улюбленою справою - науковими дослідженнями з епідеміології та мікробіології.

Але 22 червня 1941 року грянула Друга світова війна - для громадян СРСР - Велика Вітчизняна війна.

Гітлерівські війська успішно наступали на Київ, Москву та інші міста Радянського Союзу. Країна була у великій небезпеці. Георгій Платонович відкинув геть всі образи на чиновників НКВС та інших органів, які спричинили йому та його родині багато горя, і став на захист Вітчизни.

Вже 3 липня 1941 року він подає особисте прохання про мобілізацію його в діючу армію і відправлення на фронт, де, як він пише в клопотанні, може бути корисним у боротьбі з епідеміями особливо небезпечних та небезпечних інфекційних хвороб, що можуть виникнути в армійських колективах природним шляхом або у випадку використання противником біологічної зброї.

Його особисте прохання було задоволено і в липні 1941 року Г.П. Калина був мобілізований у Червону Армію, де брав участь у бойових діях на фронтах Великої Вітчизняної війни на посадах епідеміолога армії (до 1942 року) та начальника епідеміологічного відділу Фронтівих санітарно-епідеміологічних лабораторій.

Про свою участь у Великій Вітчизняній війні Георгій Платонович говорив дуже лаконічно і скромно. Але окремі факти свідчать про його успіх на фронтах діючих армій.

У Червону Армію Г.П. Калина був мобілізований у військовому званні "молодший лейтенант медичної служби", що було присвоєне йому в день мобілізації, а закінчує у званні "підполковника медичної служби". Його нагороджують орденами "Красная звезда", "Отечественная война II степени", а також медалями: "За оборону Москвы", "За взятие Берлина", "За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг."

Перераховані нагороди свідчать про те, що Г. П. Калина брав участь у найбільш жорстких битвах нашої армії (оборона Москви та взяття Берліна), які певним чином змінили хід Другої світової війни, а також сприяли її завершенню. Він також брав участь у бойових діях Волховського, першого Українського фронтів та Центральної групи військ.

В особовій справі Г.П. Калини зберігається копія характеристики на начальника епідеміологічного відділу військової частини 28850 підполковника медичної служби Калину Георгія Платоновича, яку ми приводим повну за змістом і мовою оригіналу, щоб читач сам міг оцінити велич та патріотизм в період Великої Вітчизняної війни цієї неординарної особистості.

На превеликий жаль ми не маємо повної характеристики воєнного періоду, в якому брав активну участь Георгій Платонович. Ми не мали можливості детально з'ясувати в самого Георгія Платоновича, його вже не було серед нас, а ті хто з ним працював також нічого не могли сказати. Адже він за характером була скромна людина, а про свої успіхи завжди відмовлявся розповідати, відповідав лаконічно. Але характеристика, що наводиться нижче, говорить про велич цієї непересічної особистості. Познайомся, читач, з нею, вдумайся в кожне слово і все стане зрозумілим про цю велику людину.

ХАРАКТЕРИСТИКА

На Начальника Эпидотдела в/ч 28850 подполковника м/с Калину Георгия Платоновича

Подполковник м/с Калина Г.П. в Красной Армии с 1941 г., на фронтах Отечественной войны с того же времени. Высококвалифицированный эпидемиолог-бактериолог с 20-ти летним стажем. Профессор, доктор медицинских наук. Обладает большим педагогическим опытом. Автор научных работ. Находясь на фронте, наряду с выполнением отечественных оперативных заданий, проводил научно-исследовательскую и педагогическую работу.

Обладает знанием иностранных языков: немецкого, французского и английского.

Политически развит. Морально устойчив.

Награжден орденом "Красная Звезда", "Отечественная война II степени" и медалями "За оборону Москвы", "За взятие Берлина", "За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг."

Настоящая характеристика выдана в соответствии с последней аттестацией - для представления в Черновицкий Мединститут.

Командир в/ч ПП 28850

Майор

/Туркевич/

Печать

20.08.46 г.

Після завершення Великої Вітчизняної війни в 1945 році Георгія Платоновича залишають на військовій посаді Начальника епідеміологічного відділу санітарно-епідеміологічної лабораторії Центральної групи військ Радянського Союзу. Саме військова частина 28850 дислокувалась в Австрії, Чехословаччині, Польщі, Угорщині та тимчасово в Югославії. У лютому 1947 року була розформована як така, що повністю виконала своє завдання, а особовий склад її був звільнений у запас.

У лютому 1947 року Георгій Платонович Калина був демобілізований із Червоної Армії.

В цей час упродовж 1945-1946 років новостворений Чернівецький державний медичний інститут неодноразово оголошував конкурс на заміщення ряду посад завідувачів кафедрами, у тому числі і на посаду завідувача кафедри мікробіології.

Про це стає відомо Георгію Платоновичу, і він у серпні 1946 року подає заяву на заміщення вакантної посади завідувача кафедри мікробіології Чернівецького державного медичного інституту. Заява Г.П. Калини на ім'я директора Чернівецького державного медичного інституту була прийнята до розгляду 7 серпня 1946 року.

Вже 30 серпня 1946 року конкурсна комісія по заміщенню вакантних посад в інституті розглянула заяву професора Г.П. Калини і прийняла відповідне рішення, яке вказане у протоколі, що наводиться повністю за змістом та на мові оригіналу.

ДИРЕКТОРУ ЧЕРНОВИЦЬКОГО МЕДИЦИНСЬКОГО ІНСТИТУТА.

ЗАЯВЛЕНИЕ

Прошу рассмотреть мою кандидатуру на конкурсе на кафедру микробиологии вверенного Вам института. При этом представляю:

1. Жизнеописание.
2. Список работ.
3. Копию диплома.
4. Копию выписки о присвоении ученого звания.
5. Копию выписки о присвоении ученой степени.
6. Характеристику.

В случае положительного результата конкурса прошу вместе с извещением о Вашем решении прислать в мой адрес ходатайство о моей демобилизации на имя начальника Военно-Санитарного управления Центральной Группы Войск. Вопрос о демобилизации уже согласован и указанное ходатайство необходимо по многим причинам.
7 августа 1946 г.

Професор, доктор мед. наук Г.П. Калина.
Подполковник м/с. в/ч 28850
підпись

Директор Чернівецького медичного інституту Д.С. Ловля повідомив Г.П. Калину про результати розгляду його заяви. Останній негайно відправляє відповідь.

Ми спеціально наводимо так детально всі матеріали переписки, щоб було всім зрозуміло, що питання офіційного конкурсу на заміну вакантної посади не вирішувалось так, як того вимагає закон, а була ще якась третя сила між вищим навчальним закладом і особою, яка претендувала на вакансію.

Тому ця сила, мабуть, прискіпливо вивчала можливість та доцільність зайняття посади завідувача кафедри мікробіології Чернівецького державного медичного інституту Георгієм Платоновичем Калиною. Цей розгляд та вивчення тривав впродовж 6-ти місяців.

Лише в лютому 1947 року Г.П. Калина прибув у Чернівці на посаду завідувача кафедри мікробіології, вірусології та імунології Чернівецького державного медичного інституту. А згодом, у березні 1947 року, він за сумісництвом працював заступником з наукової роботи новоствореного Чернівецького науково-дослідного інституту епідеміології та мікробіології, завдання якого полягало у вивченні етіології, патогенезу, клініки, діагностики, лікування, епідеміології та профілактики Буковинської геморагічної лихоманки, етіологія, епідеміологія та профілактика якої не були відомі. Захворювання з'явилося у 1945 році і прогресувало до 1947 року.

У 1947 році Буковинська геморагічна лихоманка несподівано для всіх припинилась.

Природа, як тоді, так і після говорили, пожаліла буковинців і призвела до самоліквідації вогнища. Було чітко встановлено, що це вірусне захворювання, хоча збудник не був виділений, і воно передається гематогенним шляхом через укуси заражених кліщів.

А сама клініка хвороби була ідентичною до клініки Кримської геморагічної лихоманки. Тому співробітники Чернівецького науково-дослідного інституту епідеміології та мікробіології на чолі з професором Г.П. Калиною зробили висновок, що Буковинська геморагічна лихоманка - це різновидність Кримської геморагічної лихоманки з, можливо, ідентичним збудником.

Після ліквідації Чернівецького науково-дослідного інституту до 18 серпня 1955 року Георгій Платонович працював тільки на посаді завідувача кафедри мікробіології, вірусології та імунології Чернівецького державного медичного інституту. Саме тут його талант вченого мікробіолога та епідеміолога проявився найбільш широко і глибоко .

У березні 1947 року згідно Наказу Міністерства охорони здоров'я Союзу РСР № 243 від 20 березня 1947 року професор Г.П.Калина вступив на посаду завідувача кафедри мікробіології, вірусології та імунології Чернівецького державного медичного інституту (з 1997 р. - Буковинська державна медична академія Міністерства охорони здоров'я України, з 2005 – Буковинський державний медичний університет).

Робота у Чернівецькому медичному інституті професора Г.П. Калини була плідною. Впродовж короткого терміну свого перебування на посаді завідувача кафедри він значно покращив її роботу, вперше в інституті організував наукові дослідження співробітників кафедри. Всі викладачі кафедри включилися у виконання наукових робіт. Робота виконувалась за актуальною темою: «Мінливість та спадковість провідних властивостей мікроорганізмів кишкової групи».

У 1947 році вперше в Чернівецькому медінституті запланували виконання дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук з мікробіології викладачі Ірина Іванівна Рибас, Ганна Григорівна Василенко, Олександра Олександрівна Дорошкевич, Анастасія Григорівна Сомова.



Так виглядали заняття студентів на кафедрі мікробіології ЧМІ у 1945 р.



У 1948 році вперше на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології була відкрита аспірантура з відривом від виробництва. Навіть за сучасними масштабами одноразове планування та

виконання 4-5 дисертаційних робіт впродовж одного року - велике досягнення та висока ерудиція наукового керівника.

З приходом на кафедру доктора медичних наук, професора Г.П. Калини розпочалась науково-дослідна робота, також покращилась навчально-методична робота. Упродовж 1947-1948 навчального року були перероблені всі методичні матеріали, як для студентів, так і для викладачів, Кафедра мікробіології, вірусології та імунології набула змісту кафедри. До того був тільки викладацький персонал, що складався із 2-х асистентів, які не мали наукових ступенів та звань, та лаборантів і препаратора. На кафедрі не було обладнання, лабораторного посуду, поживних середовищ, реактивів та обладнання. За короткий час за допомогою ректорату Георгій Платонович Калина зумів створити належні умови не тільки для проведення навчального процесу, а також для виконання на сучасному рівні наукових досліджень.

У 1948 році запрацював студентський науковий гурток. Молодь потягнулася до відомого та перспективного вченого, тому у 1949 році ректорат медичного інституту призначає професора Г.П. Калину науковим керівником та головою студентського наукового товариства. При вивченні особистої справи, що зберігається в архіві Буковинського державного медичного університету, ми звернули увагу на те, що з 1947 по 1953 рік ректор Д.С. Ловля, а в 1949 році ректор Д.С. Ловля та голова профкому Б.Л. Радзіховський, а потім директор М.Б. Маньковський щорічно подавали характеристики в Народний комісаріат внутрішніх справ на професора Г.П.Калину, якого, мабуть, рахували ненадійним. Адже він не був членом Комуністичної партії Радянського Союзу. Нам невідомо, чи він не бажав бути членом КПРС, чи йому в цьому відмовляли.

За словами професора Галини Антонівни Троян (1969 рік), Г.П. Калина в 1949 році мав бажання вступити в ряди КПРС і начебто подавав відповідну заяву. Чим це закінчилося, нам сьогодні невідомо. Достеменно відомо, що в Чернівцях він членом Комуністичної партії не став. Залишився безпартійним до самого від'їзду з Чернівців..

У 1949 році виходить перша монографія Г.П. Калини за темою: "Изменчивость патогенных микроорганизмов" – К., Медгиздат, 1949. Розпочалась публікація наукових праць викладачами І.І. Рибас, Г.Г. Василенко, О.О. Дорошкевич, А.Г. Сомовою, аспірантом Л.В. Григорьєвою.

У 1950 році Г.П. Калина призначається головою екзаменаційної комісії в Чернівецькому медичному інституті. У цьому ж році захищає дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук перша учениця ГП. Калини Ірина Іванівна Рибас за темою: "Класифікація та мінливість бактерій мишачого тифу". Захист відбувся у Дніпропетровському державному медичному інституті.

У 1951 році на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук захищають дисертації викладачі Т.Т. Василенко за темою: "Направленная изменчивость антагонистических веществ *Bacillus mesentericus*"; О.О. Дорошкевич за темою: "Изменчивость дизентерийных бактерий группы Флекснера", аспірант кафедри Л.В. Григорьева за темою: "Свойства живого доклеточного вещества и вторичных культур бактерий кишечной группы".

Упродовж одного календарного року Г.П. Калина підготував 3 кандидати медичних наук. В 1952 році успішно захищає у Ростовському на Дону медичному інституті дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за темою: "Парагтлютинация кишечной палочки - первый этап направленной изменчивости" - А.Г. Сомова.

Розпочали підготовку дисертаційних робіт викладачі, які поступили на роботу в 1953-1955 роках. Л.О. Трунова працює над дисертаційною роботою "Направленная реверсия вторичных культур, выделенных из прогретых взвесей и фильтратов щелочных энапарантов микроорганизмов". Завідувач бактеріологічної лабораторії Чернівецької міської санітарно-спідеміологічної станції Ф.І. Стовбун працює над дисертацією на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за темою: "Динамика биохимических процессов при культивировании микроорганизмов кишечной группы на углеводных средах", асистент С.О. Паєвський - за темою: "Элективная локализация патогенных микроорганизмов и её направленная изменчивость".

Виконані під керівництвом Г.П. Калини дисертації були своєчасно захищені в провідних науково-дослідних інститутах і вищих навчальних медичних закладах та затверджені ВАК Міністерства вищої школи при Раді Міністрів СРСР.

У квітні 1955 року Георгій Платонович Калина призначається головою державної випускної іспитової комісії по санітарно-гігієнічному факультеті в Київському державному медичному інституті.

У червні 1954 року Г.П. Калина робить спробу перейти на посаду завідуючого кафедрою мікробіології Ленінградського медичного стоматологічного інституту і подає заяву директору Чернівецького медичного інституту і одночасно директору Ленінградського медичного стоматологічного інституту про перевід. Але в цьому йому директор Чернівецького медінституту справедливо відмовляє, тому що до закінчення контракту залишається ще один рік.

Але 15 червня 1955 року МОЗ СРСР видає наказ № 137-Л "Про звільнення професора Г.П. Калини від обов'язків завідувача кафедри мікробіології Чернівецького медичного інституту та призначення на посаду старшого наукового співробітника відділу розвитку живої речовини інституту експериментальної біології Академії медичних наук СРСР, як обраного за конкурсом".

Георгій Платонович Калина 8 серпня 1955 року подає заяву про звільнення з посади завідувача кафедри мікробіології і в той же день отримує обхідний лист.

Вибув Г.П. Калина з Чернівецького медінституту в 1955 році в зеніті слави, про що свідчить детальна характеристика, що була йому видана в 1955 році.

ХАРАКТЕРИСТИКА

на бывшего зав. кафедрой микробиологии Черновицкого Медицинского института доктора меднаук, профессора КАЛИНЫ Георгия Платоновича.

КАЛИНА Георгий Платонович, 1902 г. рождения, б/п, русский. Окончил в 1925 году Иркутский Медицинский институт, после чего специализировался в области микробиологии и эпидемиологии. С 1932 года заведывал кафедрами микробиологии в ряде медицинских институтов. Доктор медицинских наук, профессор. С 1941-1947 г. находился в рядах Советской Армии, работая в должности начальника санитарно-эпидемической лаборатории.

Проф. КАЛИНА Г.П. работал в Черновицком Медицинском институте заведующим кафедрой микробиологии с февраля 1947 г. по 18 августа 1955 г. Должность занимал по конкурсу. Профессор КАЛИНА Г.П. является крупным специалистом микробиологом, работающим в направлении передового учения об изменчивости микроорганизмов.

Научная работа в области микробиологии начата была проф. КАЛИНОЙ со студенческой скамьи. По окончании аспирантуры в 1928 г. под руководством проф. Заболотного в Ленинграде проф.

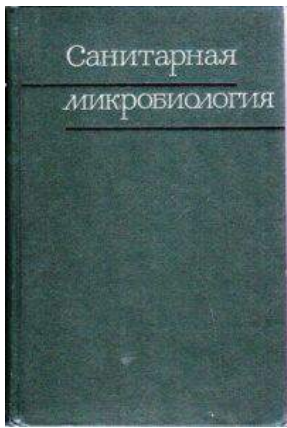
КАЛИНА заведывал чумным отделом Санитарно-Бактериологического института в г. Ташкенте, где и выполнил докторскую диссертацию на тему: "Чума в Средней Азии".

Материалом для диссертации послужили данные противочумных экспедиций в Кызыл-Кумы и Южную Киргизию. В дальнейшем проф. КАЛИНА работал в области изучения эпидемиологии бруцеллеза. Но все же основным направлением проф. КАЛИНЫ является изучение изменчивости патогенных микроорганизмов, изучение вегетативной гибридизации и фильтрующихся форм микроорганизмов. За последние годы в развитии мичуринской биологии проф. КАЛИНОЙ написаны и напечатаны три монографии:

- 1/ "Изменчивость патогенных микроорганизмов" - 1949 г., Киев;
- 2/ "Вегетативная гибридизация и направленная изменчивость бактерий", 1952 г., Киев.

Имеет более 50 научных работ.

Проф. КАЛИНА в Черновицком Медицинском институте умело руководил кадрами - за время его пребывания в институте 5



Але далі ретельні пошуки про життєвий та науковий шлях професора результатів не дали.

Ще в 60-х рр. Георгієм Платоновичем були чітко визначені уявлення про фекальні кишкові палички. Це дозволяло виявити у кожній групі індикаторних мікробів прямих індикаторів біологічного забруднення та непрямих показників забруднення середовища органічними речовинами тваринного походження.

Г.П. Калиною були обґрунтовані та запропоновані методи конструювання як спеціалізованих, комплексних, так і універсальних середовищ, забезпечуючи можливості виділення та кількісного обліку окремих груп мікроорганізмів, маючих значення в патології людини та (чи) тварин та характеризуючи показники санітарно-епідемічного стану обстежуваних об'єктів.

Він створив методичні моделі виявлення та ідентифікації мікроорганізмів з об'єктів середовища та від хворих такого роду як *Klebsiella*, *Acinetobacter*, *Alcaligenes*, *Flavobacterium*, *Moraxella*, *Pseudomonas*, *Tdwardsiella*, *Hafnia*, *Morganella*, *Proteus*, *Providencia*, *Serratia*, *Shigella*, *Plesiomonas*, *Vibrio*, *Enterococcus* та ін.

Великий успіх отримали дослідження з виявлення і кількісному обліку сальмонел в поверхневих водах різних кліматичних зон, харчових продуктах, повітрі, ґрунті та визначенню цих об'єктів в розповсюдженні серед людей та тварин гострих кишкових інфекцій. Дані про поведінку та виживаність сальмонел у воді відкритих водоймищ дозволили обґрунтувати можливість водного шляху зараження гострими сальмонелезними гастроентеритами.

Крім того, ним була запропонована ефективна модифікація магнієвого середовища для виділення та кількісного обліку сальмонел, які регламентуються чинними методичними документами при проведенні лабораторного контролю. Результати досліджень по сальмонелам були узагальнені у монографії «Сальмонеллы в окружающей среде» (1978)

Основоположні матеріали знайшли відображення у книгах «Анатомия бактерий» (1960), «Санітарна мікробіологія» (1969), «Вегетативная гибридизация и направленная изменчивость

бактерий»(1957) та ін. Ці книги та керівництво “Методи санітарно-бактеріологічних досліджень зовнішнього середовища”, стали настільними книгами для санітарних мікробіологів.

Великою заслугою Г.П. Калини є відкриття нового виду мікроорганізмів сімейства Vibrionaceae – *Allomonas enterica* (аломонад), а розробка методів виділення та індетифікації цих мікробів дозволила обґрунтувати епідеміологічну значущість їх виявлення в навколишньому середовищі.

Георгій Платонович сформував школу санітарних мікробіологів. Ідеї відомого вченого знайшли продовження в працях його учнів, створивши одне з важливих напрямків сучасної гігієни – наукове обґрунтування мікробіологічних критеріїв оцінки епідемічних загроз, навколишнього середовища для населення та системи їх методологічного забезпечення в соціально-гігієнічному моніторингу.

Г.П. Калиною опубліковано понад 250 наукових робіт із мікробіології, у тому числі 6 монографій, розроблено ряд нормативно-методичних документів з оцінки безпеки середовища проживання населення та дослідження патогенних та потенційно патогенних мікробів, отримано 15 авторських свідоцтв на нові живильні середовища.

Георгій Платонович Калина нагороджений орденами Червоної Зірки та Вітчизняної війни II ступеня, численними медалями.

Заслужений діяч науки і техніки України (1995).

Наукові праці професора Г.П. Калини широко відомі в практичній мікробіологічній діяльності лабораторної служби країни.

Пам'ять про нього бережуть ті, з ким Він працював, а також і ті, хто зараз працює на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології, на суміжних кафедрах Буковинського державного медичного університету.

Наукова спадщина професора Г.П. Калини

Монографії, підручники, довідники, навчальні посібники

Підручники:

1. Санитарная микробиология / [под ред. Г.П. Калины, Г.Н. Чистовича - М: Медицина, 1969. - 382 с.

Монографії:

2. Калина Г.П. Чума в Средней Азии /Г.П. Калина - Архангельск, 1936. – 368 с.

3. Калина Г.П. Изменчивость патогенных микроорганизмов / Г.П. Калина – К.: Госмедиздат УССР, 1949. - 156 с.

4. Калина Г.П. Развитие микробных клеток из доклеточного вещества / Г.П. Калина – К.: Госмедиздат УССР, 1954. - 472 с.
5. Калина Г.П. Вегетативная гибридизация и направленная изменчивость бактерий / Г.П. Калина – К.: Госмедиздат, 1957. - 237 с.
6. Калина Г.П. Анатомия бактерий / Г.П. Калина - М.: Медицина, 1960 - 197 с.
7. Калина Г.П. Сальмонеллы в окружающей среде / Г.П. Калина - М.: Медицина, 1978. - 154 с.

Наукові статті:

1. Калина Г.П. Фильтрующиеся вирусы / Г.П. Калина // Иркутский медицинский журнал. - 1924. - № 1.
2. Калина Г.П. Заметки по эпидемиологии чумы в Забайкалье / Г.П. Калина // Иркутский медицинский журнал. - 1925. - № 1.
3. Калина Г.П. Особенности морфологии и спорообразования сибирояз-венязвенной палочки при культивировании на солевых питательных средах / Г.П. Калина // Иркутский медицинский журнал. - 1925. - № 2.
4. Калина Г.П. Некоторые детали строения сибироязвенной и сенной палочки / Г.П. Калина // Микробиологический журнал. - 1926. - № 1.
5. G. Kalina. Zur Theorie der Grünschnur-Färbung / G. Kalina // Zent. f. Bakt. Bd. - 1927. - V.103.
6. Калина Г.П. Дальнейшие наблюдения над зернистостью сибироязвенной и сенной палочек / Г.П. Калина // Микробиологический журнал. - 1927.
7. Калина Г.П. Оценка капилляризационного метода выделения холерного вибриона из воды и кала / Г.П. Калина // Микробиологический журнал. - 1927.
8. Калина Г.П. Современное состояние вопроса о фильтрующихся формах бактерий и простейших / Г.П. Калина // Микробиологический журнал. - 1927.
9. Калина Г.П. К вопросу о так называемом "V. coli alcaligus" / Г.П. Калина // Микробиологический журнал. - 1929.
10. Калина Г.П. К вопросу о биологии грызунов в западной части Кызыл-Кумов / Г.П. Калина // Медицинская мысль Узбекистана. - 1928/29.
11. Калина Г.П. Die endemische Pesthude in zentral Tjam / Г.П. Калина // Schan. C.-blatt. f. Bakt. Bd. - 1929. - V. 114.
12. Калина Г.П. Столик для заражения и вскрытия опытных животных / Г.П. Калина // Лабораторная практика. - 1929.
13. Калина Г.П. Походная лаборатория нового типа / Г.П. Калина // Лабораторная практика. - 1929.

14. Калина Г.П. "Аляу-Мэт" и чума сурков в Южной Киргизии / Г.П. Калина // Вестник микробиологии и эпидемиологии. - 1930.
15. Калина Г.П. Биология сурков Южной Киргизии и их эпидемиологи-ческое значение / Г.П. Калина // Вестник микробиологии и эпидемиологии. - 1931.
16. Калина Г.П. Дифференциальная диагностика бактерий чумы и псевдотуберкулеза грызунов в свете микробной диссоциации / Г.П. Калина // Сборник статей памяти Д.К. Заболотного. – К., 1932.
17. Калина Г.П. Вспышка брюшного тифа на ташкентском Сельмашстрое / Г.П. Калина // Журнал микробиологии и эпидемиологии. - 1932.
18. Калина Г.П. О динамике малярийных эпидемий / Г.П. Калина // Журнал микробиологии и эпидемиологии . - 1934.
19. Калина Г. П. Организация борьбы с бруцеллезом людей в Средне-Волжском Крас / Г.П. Калина // Труды Куйбышевского Мединститута. — 1935.
20. Калина Г.П. Болезнь Банга или Мальтийская лихорадка? / Г.П. Калина // Клиническая медицина. - 1938.
21. Калина Г.П. Каузальный фактор в эпидемиологическом комплексе / Г.П. Калина // Журнал микробиологии и эпидемиологии. - 1933.
22. Калина Г.П. Результаты обследования овцеводческих сов-хозов Орского района на эпидемический бруцеллез / Г.П. Калина // Журнал микробиологии и эпидемиологии. - 1933.
23. Калина Г.П. Проблема абортус-мелитензис и попытка ее разрешения методом дифференциально-диагностического анализа / Г.П. Калина // Журнал микробиологии и эпидемиологии. - 1933.
24. Калина Г.П. Опыт культивирования сыпно-тифнотифозного вируса на дрожжевых клетках / Г.П. Калина // Советский врач. — 1933.
25. Калина Г.П. Парааглютинация, как подсобный метод диагностики брюшного тифа / Г.П. Калина // Журнал микробиологии и эпидемиологии. - 1933.
26. Калина Г.П. Определение вирулентности дифтерийной палочки в пробирке / Г.П. Калина // Советский врач. - 1933.
27. Калина Г.П. Парааглютинация кишечной палочки при исследовании сточных вод / Г.П. Калина // Бюллетень Северного Краевого Санитарно-Бактериологического института, Архангельск. - 1934.
28. Калина Г.П. К вопросу о роли авизуальных форм брюшнотифозного микроба в инфекционном процес се / Г.П. Калина // Журнал микробиологии и эпидемиологии. - 1941.
29. Калина Г.П. Питательные среды для получения гемокультур при брюшном тифе / Г.П. Калина // Журнал микробиологии и эпидемиологии. - 1945.

30. Калина Г.П. Высвояемость дизентерийных палочек при различных формах дизентерии / Г.П. Калина // Журнал микробиологии и эпидемиологии. - 1946.
31. Калина Г.П. Вопросы бактериологической диагностики кишечных инфекций / Г.П. Калина, Я.В. Вагмайстер // Журнал микробиологии и эпидемиологии. - 1946. - № 4. - С.44-49.
32. Калина Г.П. О генетической связи дизентерийной палочки типа Флекснера с паратифозной группой / Г.П. Калина // Журнал микробиологии и эпидемиологии. - № 3. - 1946.
33. Калина Г.П. Определение вирулентности дизентерийной палочки на белых мышах / Г.П. Калина // Журнал микробиологии и эпидемиологии. - 1946.
34. Калина Г.П. Свинцово-баритный вариант полихромной среды / Г.П. Калина // Журнал микробиологии и эпидемиологии. - 1947. - № 1. - С. 90-91.
35. Калина Г.П. Вопросы бактериологической диагностики кишечных инфекций / Г.П. Калина // Журнал микробиологии и эпидемиологии. - 1947. - № 7. - С. 69-72.
36. Калина Г.П. Определение вирулентности дизентерийной палочки на полихромной среде / Г.П. Калина // Журнал микробиологии и эпидемиологии. - 1947.
37. Калина Г.П. Вопросы бактериологической диагностики / Г.П. Калина // Журнал микробиологии, эпидемиологии и иммунологии. - 1947. - № 1. - С. 90-91.
38. Калина Г.П. Стадийное развитие и изменчивость микроорганизмов. Сообщение 8. Образование фильтрующихся форм бактерий при механическом и физическом воздействии на микробную популяцию / Г.П. Калина // Журнал микробиологии, эпидемиологии и иммунологии. - 1951. - № 2. - С. 26-28.
39. Калина Г.П. Фильтрующиеся формы бактерий / Г.П. Калина // Институт микробиологии АН СССР: Труды. - Вып.1. - М., 1951. - С. 44-62.
40. Калина Г.П. Переделка микробов / Г.П. Калина // Знание-сила. - 1951. - №8. - С. 1-4.
41. Калина Г.П. Вегетативная гибридизация и направленная изменчивость / Г.П. Калина // Конференция по направленной изменчивости и селекции микроорганизмов. - Институт микробиологии АН СССР: труды. - М., 1952.- С. 82-91.
42. Калина Г.П. Антагонистические свойства парагглютинирующихся штаммов кишечной палочки / Г.П. Калина // Журнал микробиологии и эпидемиологии. - 1952.
43. Калина Г.П. Образование кристаллов в культурах бактерий / Г.П. Калина, Б.И. Фихман // Микробиология. - 1952. - Т.21, № 5. - С. 528-539.

44. Калина Г.П. Эмбриогенез и онтогенез микробов. – / Г.П. Калина // Микробиология. – 1953. - Т.22. - Вып. 6. – С. 723-729.
45. Калина Г.П. Стадийное развитие микробов – объективная реальность. /К дискуссии по вопросу о неклеточных формах жизни у микроорганизмов/. / Г.П. Калина //Микробиология. – 1953. – Т.22. - Вып.1. – С. 95-107.
46. Калина Г.П. Живое доклеточное вещество и стадийное развитие / Г.П. Калина //Киевская конференция по изменчивости бактерий: труды. – К., 1953. – С. 16-20.
47. О фильтруемости бактериального радиоизотопа S35 и P31 через фильтр Зейтца / Г.П. Калина, Л.Н. Заманский, П.Я. Сивер, Л.А. Трунова // Научная сессия Черновицкого медицинского института, посвященная 10-летию существования ин-та (1944-1954): тезисы докладов. - К., 1954. - С. 80.
48. Калина Г.П. Открытое письмо в редакцию "Журнала микробиологии, эпидемиологии и иммунологии" по поводу откликов и рецензий на книгу Г.П. Калины "Вегетативная гибридизация и направленная изменчивость бактерий" /Г.П. Калина // Журнал микробиологии, эпидемиологии и иммунологии. - 1954. - № 1. - С. 91-94.
49. Калина Г.П. Параагглютинация как первичный этап направленной трансформации бактерий / Г.П. Калина // Черновицкий медицинский институт: сборник трудов. – Вып.3. – К., 1954. – С. 89-91.
50. Калина Г.П. Спонтанная трансформация кишечной палочки М-17 в бактерию брюшного тифа / Г.П. Калина, И.И. Рыбас // Черновицкий медицинский институт: сборник трудов. – К.: Госмедиздат УССР. - 1954. – С. 85-88.
51. Калина Г.П. Экспериментальные обоснования гипотезы стадийного развития микробов //Микробиологический журнал. - 1956. - Т. 18, вып. 1. - С. 52-60.
52. Калина Г.П. Стадийная трансформация кишечной палочки М-17 в бактерию брюшного тифа / Г.П. Калина, И.И. Рыбас // Черновицкий медицинский институт: сборник трудов. – К., 1954. – Вып. 3. - С. 85-88.
53. Калина Г.П. З приводу рецензії П.Е. Візіра на книгу «Развитие микробных клеток из доклеточного вещества», надрукованої у «Мікробіологічному журналі АН УССР» за 1955 р., вип 2. / Г.П. Калина // Мікробіологічний журнал. – 1955. – Т.47, № 3. - С. 55-59.
54. Калина Г.П. Доклеточная жизнь и стадийное развитие микробов / Г.П. Калина // Изменчивость микроорганизмов: труды конференции по вопросам изменчивости микроорганизмов. – К., 1955. – С. 48-57.
55. Калина Г.П. Відповідь на зауваження Г.М. Френкель // Г.П. Калина //Мікробіологічний журнал. – 1955. - Т.17, № 3. – С.75.

56. Калина Г.П. Экспериментальные обоснования гипотезы стадийного развития микробов / Г.П. Калина // Мікробіологічний журнал. – 1956. – Т.18, вып.1. – С.52-60.
56. Калина Г.П. Питательные среды для целевых исследований Эдвардсиеллы / Г.П. Калина // Журнал микробиологии. - 1981. - № 2. - С. 3-5.
57. Калина Г. П. О логическом определении понятия "условно-патогенный микроорганизм" (к дискуссии по поводу статьи А. Ф. Фролова, А. М. Зарицкого Ю. М. Фельдмана, опубликованной в «Журнале микробиологии, эпидемиологии и иммунобиологии. 1986.- №9.- С.93-97)/ Калина Г. П. // Журнал микробиологии, эпидемиологии и иммунобиологии. – 1988. - N 10. - С. 101-105.
58. Калина Г. П. Видообразующая инволюция патогенных бактерий как биологическая закономерность (на примере бактерий рода *Moraxella*) /Калина Г.П. // Журнал микробиологии, эпидемиологии и иммунобиологии. – 1988. - N 9. - С. 33-40.
59. Калина Г. П. Среда для определения подвижности неферментирующих грамотрицательных микроорганизмов/Г.П. Калина, Г.М. Трухина, Н.Б. Комзолова // Гигиена и санитария. – 1988. - N 12. - С. 66-68.
60. Калина Г.П. Методы обнаружения и первичной идентификации бактерий рода *Moraxella* в окружающей среде / Г.П. Калина, Г.М. Трухина // Гигиена и санитария. – 1988. – N 8. - С. 45-49.
61. Калина Г.П. Письмо в редакцию журнала микробиологии, эпидемиологии и иммунобиологии /Г.П. Калина // Журнал микробиологии, эпидемиологии и иммунобиологии. – 1988. – N 10. - С. 123-124.
62. Калина Г. П. Многомерность ниш в законе Гаузе применительно к прокариотам и методы пространственного разделения конкурирующих ассоциантов / Г. П., Калина Г. М., Трухина Т. Д. Гришина // Журнал микробиологии, эпидемиологии и иммунобиологии. – 1989. – N 10. - С.10-17.
63. Калина Г. П. О требованиях к методам, применяемым при комплексных микробиологических исследованиях объектов окружающей среды: [Обзор] /Г.П. Калина // Журнал микробиологии, эпидемиологии и иммунобиологии. – 1989. - N 2. - С. 121-126.
64. Калина Г. П. Универсальные среды при исследовании патологического материала и объектов окружающей среды. Миф или реальность?: [Обзор] / Г. П. Калина, Г. М. Трухина, Г. В. Гуськов // Журнал микробиологии, эпидемиологии и иммунобиологии. – 1989. - N 9. - С.110-117.
65. Калина Г.П. Способ упрощенной и ускоренной идентификации бактерий дизентерийной группы при массовых исследованиях / Г.П. Калина, Г. М. Трухина // Лабораторное дело. – 1990. – N 2. - С. 37-40.

66. Калина Г.П. Микроэволюция антропофильных прокариот как фактор изменения активности эпидемических процессов. Микроэволюция патогенности / Г.П. Калина // Журнал микробиологии, эпидемиологии и иммунобиологии. – 1991. - № 5. - С. 71-74.

Учні професора Г.П. Каліни

Працюючи з лютого 1947 по липень 1955 рр. на посаді завідувача кафедри мікробіології, вірусології та імунології Чернівецького медичного інституту професор Георгій Платонович Калина підготував 8 кандидатів наук.

Ловля Д.С. Медико-санітарні організації в боротьбі за ліквідацію висипного тифу в період Великої Вітчизняної війни та в післявоєнні роки в Чкаловській, Харківській та Чернівецькій областях СРСР. - 1948 р.

Рибас І.І. Класифікація та мінливість бактерій мишачого тифу: Автореферат дисертації кандидата медичних наук. - 1950 р.

Василенко Г.Г. Направленная изменчивость антагонистических веществ *Bacillus mesentericus* - 1951 р.

Дорошкевич О.О. Изменчивость дизентерийных бактерий группы Флекснера. - 1951 р.

Сомова А.Г. Парагглютинация кишечной палочки - первый этап направленной изменчивости. - 1951 р.

Григорьева Л.В. Свойства живого доклеточного вещества и вторичных культур бактерий кишечной группы - 1956 р.

Трунова Л.О. Направленная реверсия вторичных культур, выделенных из прогретых взвесей и фильтратов щелочных экстрактов микроорганизмов - 1960 р.

Серед учнів Г.П. Каліни відомими вченими в країні стали:

1. Лілія Олексіївна Трунова - член-кореспондент Сибірського відділення АМН Російської Федерації, доктор медичних наук, професор, керівник відділу імунології репродукції Сибірського відділення АМН Російської Федерації;
2. Ганна Григорівна Василенко працювала завідувачем кафедри мікробіології, вірусології та імунології Тернопільського державного медичного інституту;
3. Олександра Олександрівна Дорошкевич - доктор медичних наук, професор, працювала старшим науковим співробітником Інституту епідеміології та мікробіології ім. почесного академіка М.Ф.Гамалсі (Москва);

4. Анастасія Григорівна Сомова - доктор медичних наук, професор, працювала заступником директора з наукової роботи Владивостокського науково-дослідного інституту епідеміології та мікробіології;
 5. Людмила Володимирівна Григорьева - доктор медичних наук, професор, завідувала лабораторією санітарної мікробіології Київського науково-дослідного інституту комунальної гігієни МОЗ України;
 6. Сергій Олександрович Паєвський - завідувач кафедри мікробіології, вірусології та імунології Читинського державного медичного інституту.
- Всі вони продовжували вчення Г.П.Калини і вважали його своїм Учителем.

Про нього згадують:

З книги: Гліб Голубєв «Заболотный Д.К.» - серія ЖЗЛ.

... Поручил мне однажды Даниил Кириллович провести исследования холероподобных вибрионов, — рассказывал как-то Георгий Платонович Калина - тот самый молодой врач из Иркутска, а ныне давно уже сам профессор. — Начал я работать и вдруг наталкиваюсь на любопытную статью о капиллярном методе выделения холерного вибриона из воды. Так она меня заинтересовала, что решил я заняться проверкой этого метода.

Сделал работу и приношу ее Заболотному. Он прочел и говорит: «Любопытно. Но ведь я вам, помнится, поручал работу совсем в другом направлении?» Начал я оправдываться, а Даниил Кириллович сказал мне тут замечательные слова, которые век не забуду и не устаю повторять и своим студентам.

«Именно так, — говорит, — и делаются иногда большие открытия: в процессе одной работы исследователь сталкивается с новым, непонятным для него явлением, увлекается им, оставляет основное направление и делает крупные открытия. Никогда не проходите мимо фактов, не имеющих вроде прямого отношения к вашей работе, но привлекающих внимание своей загадочностью или новизной». Так воспитывал Заболотный молодежь. Растил не просто будущих исследователей, но и людей правильной жизни — прежде всего своим собственным примером.

ГЕОРГИЙ ПЛАТОНОВИЧ КАЛИНА

Заведующий кафедрой микробиологии, профессор Г.П. Калина начал читать нам свой предмет в четвертом семестре, в последних числах января 1948 года.

Студенты старше нас на курс говорили, что это не человек, а зверь. На экзамене по микробиологии он закатил им сто восемьдесят две "двойки". Из трехсот студентов сто восемьдесят два не сдали экзамена!

Удивительная вещь - предвзятое мнение. "Зверь" был встречен нами насторожено. В любом поступке профессора, в любом его слове и жесте мы пытались обнаружить только отрицательные черты.

Даже его фантастическая пунктуальность, которая не могла не нравиться фронтовикам, раздражала студентов. Он появлялся на сцене большой аудитории секунда в секунду с началом лекции. Его появление могло быть сигналом для точной установки хронографа. Ровно через сорок пять минут - ни секундой раньше, ни секундой позже - он объявлял перерыв. При этом он никогда не смотрел на часы. Казалось, в его мозгу тикает точнейший механизм времени.

В аудитории было очень холодно. Мы сидели в шинелях, в пальто. Девушки были закутаны в платки. Конспектировать было трудно: замерзали руки. Но лекция не имела ничего общего с учебником, поэтому конспектировать было необходимо.

Странной была его лекторская манера. Он не стоял за кафедрой. Он не сидел. Он не жестикулировал. Как метроном - шесть шагов по сцене в одну сторону - остановка - поворот кругом, через левое плечо - шесть шагов... И так сорок пять минут. Как метроном. Точно. Никаких шуток. Никаких эмоций.

Только однажды в конце шестого шага профессор увидел за стеклом на подоконнике дерущихся воробьев. В углах сухого сурового рта появился отдаленный намек на улыбку. Потеплели стальные глаза. Поворот через левое плечо несколько замедлился, словно профессор раздумывал, не остановиться ли и узнать, чем закончится воробьиная баталия.

Но, возможно, это все нам только показалось?

Правда, несколько раз, отмеряя шесть шагов в сторону окна, профессор расчесывающим движением погружал пальцы в мягкие серые волосы, обрамлявшие сухое лицо аскета. Уже через несколько минут все снова было заключено в строгие рамки.

Были, конечно, исключения. Они, в основном, зависели от разницы в возрасте.

Профессора Калину нельзя было отнести к старикам. Но он не был коммунистом. Более того, ходили смутные слухи,

что он, то ли отсидел десять лет, то ли был осужден на десять лет по пятьдесят восьмой статье. И, хотя даже у меня в это время стали появляться некоторые сомнения по поводу врагов народа и прочих контрреволюционеров, какая-то сила отталкивания подспудно продолжала действовать, расширяя пропасть между нашим курсом и профессором-микробиологом.

Наступила весна. В тот день профессор Калина читал лекцию о комплементе. Большинство из нас, а может быть даже все, идентифицировали это слово со знакомым словом комплимент. Для нас оно имело смысл, скажем, во фразе "сделать комплимент". А тут речь шла о комплементарности, о взаимном соответствии белковых молекул.

Все, о чем говорил профессор, не доходило до нашего сознания. Знакомые слова. Фразы, построенные по всем правилам грамматики. Но в нашем мозгу не было приемников, настроенных на частоту лектора. Мы ничего не понимали. Один за другим студенты переставали конспектировать лекцию.

Из внутреннего кармана я извлек небольшой альбом, в который заносил эпиграммы, карикатуры и дружеские шаржи. Вероятно, в этот момент я был единственным в аудитории, кто что-то писал. Но запись имела весьма отдаленное отношение к лекции:

Я боялся сырости очень,
Но сейчас не страшна мне влага.
Калина так сух и бессочен,
Как промокательная бумага.

Я попытался набросать острый профиль профессора Калины, но у меня ничего не получилось. Странно... Калина не вмещался в карикатуру. Я разозлился и дописал:
Нет смысла бояться инфекций:
Либо йод, Калина либо.
От предельной сухости лекций
Все микробы подохнуть могли бы.

После лекции лучшие представители разгневанной студенческой общественности направились к декану с жалобой на профессора Калину. Профессор Федоров не без удовольствия выслушал нас и пообещал принять соответствующие меры. Я шел по весеннему городу. Веселые ручейки бежали вдоль тротуаров. Легкий пар слегка клубился над быстро высыхающей брусчаткой мостовой. А на душе был какой-то неприятный металлический осадок.

Конечно, во всем виноват Калина. Но ведь наябедничали мы. Почему-то в этот момент на моем пути оказалась университетская библиотека, хотя еще минуту назад я не собирался заглянуть туда. Я зашел, отыскал в картотеке "Комплемент", попросил у библиотечарши нужную книгу, сел за столик почти в пустом зале и... уже через полчаса неприятный осадок переплавился в отвратительное настроение.

Если бы я прочитал это до лекции! Случайно застрявшие в глупом мозгу клочки рассказанного профессором Калиной начали проступать, как изображение на проявляемой фотографии. Если бы до лекции у меня было представление о комплементе! Какую уйму новых знаний и представлений я мог бы приобрести, слушая лекцию Калины!

На перекрестке я встретил моего старого друга Сеню Резника. Вид у него был озабоченный. Не знаю, как выглядел я.

Оказывается, Сеня шел из институтской библиотеки. Он прочитал главу о комплементе и ...

В этот момент к нам подошел староста нашей группы Гриша Верховский. Он был возбужден и начал свою речь с заявления о том, что все мы - сукины сыны и негодяи, потому что он прочел главу о комплементе и...

Сеня и я не дослушали его пламенной речи. Что он советует предпринять в этой ситуации, спросили мы.

На следующий день почти вся делегация, посетившая декана, покаянно била себя кулаками в грудь и решила снова обратиться к профессору Федорову - объяснить ему, что произошло недоразумение.

Не помню, что помешало осуществлению благих намерений. Как известно, их осуществлению всегда что-нибудь мешает. Зато подлость почему-то совершается с удивительной легкостью, и нет на ее пути препятствий.

На следующей лекции по микробиологии в последнем ряду мы увидели заведующего кафедрой гигиены, профессора Баштана. Он пришел инспектировать своего коллегу.

В ту пору я еще не знал, что представляет из себя проверяющий. Но уже через два года в моем карманном альбоме появилось четверостишие:

Баштан - не груша, не каштан,
Полна арбузами бахча.
И только лишь у нас Баштан
С пустою тыквой на плечах.

Очень редко обыгрывалась мной фамилия в эпиграммах, только в случаях, когда носитель фамилии находился ниже критики, и я не чувствовал ничего недозволенного по отношению к нему.

Профессор Калина вошел в аудиторию и направился ко входу на сцену, не заметив, или сделав вид, что не заметил проверяющего. Точно в положенное время он появился на сцене. Но метроном не заработал.

Профессор стоял у самого края сцены, пристально глядя в зал.

- Курс пожаловался в деканат, что мои лекции непонятны студентам. До меня доходили слухи, что ваш курс необычен, что он состоит чуть ли не из сплошных гениев. Поэтому я позволил себе поднять уровень лекций чуть выше того примитива, который легко переваривается серыми посредственностями. Я ошибся и прошу за это прощение. Сейчас я повторю предыдущую лекцию на более доступном уровне.

Никто не конспектировал. Как можно было конспектировать примитивный рассказ домохозяйки о теории комплемента, поведенный соседке на коммунальной кухне?

Профессор стоял у края сцены. Он говорил, с интересом наблюдая за реакцией аудитории. Его сухое лицо не выражало никаких эмоций. И все-таки на нем угадывалась, нет, не улыбка, а какой-то сатанинский оскал.

Прошло около получаса. И вдруг без всякой причины с потолка над проходом между двумя рядами сидений сорвался плафон светильника и с грохотом и звоном разбился на мелкие осколки, брызнувшие во все стороны. К счастью, никто из студентов не пострадал.

Не меняя ни тона, ни выражения лица, профессор Калина сказал:

- Так. Еще одним колпаком на свете меньше стало.

И продолжал примитивно излагать материал, словно ничего не произошло.

Во время перерыва курс бурно обсуждал случившееся. Калина издевался над нами. Поделом. Мы заслужили. Реплику о колпаке каждый принял на свой счет. Но как мог сорваться плафон?

Начался второй час лекции. Заработал метроном. Все, казалось, вошло в свои берега. Профессор Калина читал историю иммунитета. Он рассказывал о работах Луи Пастера.

За Пастером последовал Беринг. Затем Ру. За ним - Эрлих. Где же русские имена?

Зимой и весной 1948 года партия вела ожесточенную войну против космополитизма.

От всех профессоров потребовали ежеминутно подчеркивать приоритет

русской науки. Профессора подобострастно высасывали из пальца русские имена.

Именно в эту пору появился анекдот о том, что не Рентген, а Иван Грозный открыл икс-лучи. Сказал ведь он Шуйскому: "Я тебя, б..., насквозь вижу!" Даже мы, ортодоксальные коммунисты, чувствовали, что происходит нечто неладное, какой-то дикий перегиб, тем более, что слово "космополит" стало синонимом слова "еврей".

Прошло уже более получаса, а Калина говорил только об иностранных ученых. Ну и ну! Вслед за Эрлихом профессор стал рассказывать о работах Пирке, а имя Ландштейнера назвал ровно за минуту до конца лекции.

Метроном остановился. Калина подошел к краю сцены и сказал:

- В аудитории присутствует товарищ Баштан, - он не просто сказал

«товарищ» вместо «профессор», а даже сделал ударение на этом слове, - представитель партийного комитета. Он пришел проверить, как я претворяю в жизнь постановление Центрального Комитета партии о приоритете русской науки. Историю иммунитета я излагаю в хронологической последовательности. К сожалению, вы забрали у меня час на повторную лекцию о комплементе. Поэтому я не успел рассказать о русских ученых. Первый час следующей лекции будет продолжением истории иммунитета. Если товарищ Баштан желает, он может проверить меня на следующей лекции.

Мы были потрясены. Многие из нас за мужество были награждены высокими орденами. Но то было мужество на войне. Сейчас мы были покоренькими дисциплинированными советскими гражданами. Сейчас мы не встречали людей, способных на какое-либо вольнодумство.

И вот профессор Калина позволил себе явный вызов, публично, в присутствии трехсот студентов, среди которых, несомненно, находились стукачи, в присутствии представителя партийного комитета.

Курс бурлил... Мы обсуждали происшедшее. Нас удивило еще одно обстоятельство. После перерыва профессор Калина продолжал свои обычные шесть шагов - поворот - шесть шагов. И говорил он сухо, монотонно, как и обычно. Почему же слушать его было так интересно?

В это трудно было поверить, но профессор Баштан пришел на следующую лекцию. А мы, студенты, наивно полагали, что заведующий кафедрой должен быть, по меньшей мере, не дураком.

Нас приход Баштана только удивил. Но профессор Калина озверел. В этом не было сомнений. Колючий взгляд из-под насупленных бровей. Плотные сжатые тонкие губы. Гневно играющие желваки.

- Основоположителем русской иммунологии, - начал он, - следует считать поистине великого микробиолога Илью Ильича Мечникова, еврея по национальности.

Аудитория замерла. Слово «еврей» в ту пору было уже весьма неудобопроизносимым. А Мечников вообще всюду считался исконно русским человеком.

Говоря о Гамалее, профессор подчеркнул, что вся его научная деятельность протекала в Париже, в Пастеровском институте. Габричевский был небольшой передышкой в потоке явного вызова. Но уже следующее имя профессор Калина использовал с максимальной интенсивностью:

- Одесский еврей Безредка ломает наши представления о взаимоотношениях между теорией и практикой.

Мы переглянулись с Мотей Тверским. Было ясно - для него, как и для меня, полной неожиданностью оказалось то, что Безредка - еврей.

- Нам с вами известно, что только на основании несомненной научной теории можно строить даже новые общественные формации. Забавно, но все блестящие практические предложения Безредки, которые и через сто лет не потеряют своего огромного значения для медицины, возникли на основании неправильных теорий, представляющих сегодня только исторический интерес.

Калина посмотрел в зал и впервые за все время, что мы знали его, улыбнулся.

Какая это была улыбка!

Он закончил лекцию рассказом о теориях выдающегося советского ученого Зильбера, не забыв подчеркнуть, что Зильбер тоже еврей. Сейчас мне известно, что на нашем курсе, как и в любой другой ячейке советского общества, были и стукачи, и антисемиты, и просто негодяи. Не знаю, что чувствовали они, слушая лекцию Калины. Но весь курс, как по команде, одновременно начал аплодировать.

Калина стоял у края сцены и смущенно улыбался. И от этой улыбки, светлой, застенчивой, доброй, теплее стало на сердце.

Продолжая аплодировать, мы оглянулись и увидели, как товарищ Баштан покидает аудиторию.

Так началась дружба студентов нашего курса с Человеком - профессором Георгием Платоновичем Калиной.

Деген Ион - Портреты учителей .

1985 г.

На запит бібліотеки БДМУ до ФБУН "Федерального наукового центру гігієни ім. Ф.Ф.Ерісмана" отримали відповідь:

Добрый день, коллеги ! До нас дошло Ваше письмо с просьбой уточнить даты жизни Калины Георгия Платоновича.

Г.П. Калина родился 3 мая 1902 года , умер 30 октября 1990 года. Мы долго проработали вместе с Г.П. Калиной и у нас очень теплые о нем воспоминания как об ученом и мудром человеке. Посылаю Вам статью , подготовленную мною к 100 летию со дня его рождения, опубликованную в ЖМЭМ.

С уважением, профессор Трухина Галина Михайловна

Воспоминания о Г.П. Калине профессора Трухиной Г.М.

Георгий Платонович Калина, д.м.н., профессор (1902 –1990 гг..)

В 3 мая 2002 года исполняется 100 лет со дня рождения доктора медицинских наук, профессора Георгия Платоновича Калины. Выдающийся ученый микробиолог проработал в НИИ гигиены им. Ф.Ф. Эрисмана более 30 лет, из них в течение 20 лет в качестве руководителя лаборатории санитарной микробиологии.

Георгием Платоновичем опубликовано более 200 научных работ, в том числе 5 монографий, разработан ряд методических рекомендаций по исследованию патогенных и потенциально-патогенных микробов. Он принимал участие в разработке ряда ГОСТов. Им получено 14 авторских свидетельств на новые питательные среды, открыт новый вид микроорганизмов – *Allomonas enterica*.

Под руководством Г.П.Калины создана школа санитарных микробиологов.

Г.П. Калина окончил медицинский факультет Иркутского университета в 1925 г. Научную работу он начал еще студентом на кафедре бактериологии под руководством проф. О.И.Бронштейна и в лаборатории Иркутского противочумного центра. К окончанию университета им было опубликовано три научных статьи.

После окончания университета Георгий Платонович заведовал санитарно-гигиенической лабораторией Забайкальской железной дороги. С 1926 по 1928 г. он проходил аспирантуру при кафедре

бактериологии I Ленинградского медицинского института под руководством акад. Д.К. Болотного. В 1928 г. Г.П.Калина возглавил чумной отдел Узбекского санитарно-бактериологического института, принимал участие в ликвидации вспышки легочной чумы в Центральном Тянь-Шане и в двух экспедициях по обследованию чумных очагов среди сурков и песчанок в Кзыл-Кумах и южной Киргизии.

С 1930 г. Георгий Платонович начал педагогическую деятельность в качестве ассистента кафедры бактериологии Среднеазиатского медицинского института (зав. - А.Г. Греков), в 1931 г. он был назначен доцентом и заведующим кафедрой эпидемиологии того же института. В 1932 г. Г.П.Калина возглавил кафедру эпидемиологии Куйбышевского медицинского института и одновременно руководил эпидемиологическим отделом Средневолжского института эпидемиологии и микробиологии, а также временно замещал заведующего кафедрой микробиологии. В этот период Г.П.Калина принимал участие в обследованиях бруцеллезных очагов в Заволжских степях (Орская обл.)

С 1933 по 1936 г. Георгий Платонович возглавил Северный краевой санитарно-бактериологический институт в Архангельске и заведывал кафедрой микробиологии Архангельского медицинского института. В 1935 г. он защитил докторскую диссертацию на тему «Чума в Средней Азии» при I Ленинградском медицинском институте. В ученом звании профессора Г.П.Калина был утвержден в 1940 г. С 1936 по 1939 г. он руководил кафедрой микробиологии Винницкого медицинского института, а в 1940-1941 г. заведовал дизентерийной лабораторией Центрального института эпидемиологии и микробиологии (ныне институт эпидемиологии и микробиологии им. Н.Ф. Гамалеи АМН СССР).

С июля 1941 по 1945 г. Георгий Платонович находился в рядах действующей Армии. Награжден орденами Красной Звезды и Отечественной войны II степени, медалями.

После демобилизации был избран заведующим кафедрой микробиологии Черновицкого медицинского института, где проработал до 1955 г. За это время совместно с коллективом сотрудников он провел большую работу по изучению изменчивости микробов. Результаты исследований были обобщены в трех монографиях, защищены кандидатские диссертации ассистентами и аспирантами кафедр, среди которых можно назвать таких ученых, защитивших впоследствии докторские диссертации, как Л.В.Григорьев, А.Г.Сомов, Л.А.Трунов, Б.И. Фихман.

За период работы в Московском НИИ гигиены им. Ф.Ф. Эрисмана (ныне Федеральный научный центр гигиены им Ф,Ф. Эрисмана) профессором Г.П.Калины выполнены обширные исследования по изучению экологии разных индикаторных и патогенных микробов при оценке степени безопасности водных объектов разной степени антропогенного воздействия, для здоровья населения. Еще в 60-х годах Георгием Платоновичем было четко определено понятие о фекальных кишечных палочках и разработаны критерии характеризующие понятие индикаторный микроорганизм как показатель биологического загрязнения среды. В исследованиях впервые применен принцип комплексной характеристики по нескольким индикаторным микроорганизмам, что позволило выявить в каждой группе индикаторных микробов прямых индикаторов биологического загрязнения, отнести остальных к непрямым показателям загрязнения воды органическими веществами животного происхождения.

Г.П.Калиной были обоснованы приемы конструирования как специализированных, так и универсальных сред, обеспечивающих возможность выделения и количественного учета отдельных групп микроорганизмов, имеющих значение в патологии человека и (или) животных и показателей санитарно-эпидемического состояния исследуемых объектов. Создана методическая модель неферментирующих грамотрицательных микроорганизмов из объектов окружающей среды и человека, основанная на использовании питательных сред, защищенных авторскими свидетельствами.

Большой успех получили исследования по выявлению и количественному учету сальмонелл в поверхностных водах различных климатических зон, пищевых продуктах, воздухе, почве и значение этих объектов в распространении среди людей и животных острых кишечных инфекций, в том числе и сальмонеллезов, что было изложено в монографии «Сальмонеллы в окружающей среде, 1978».

Георгием Платоновичем разработана гипотеза третьего фактора этиопатогенеза пищевых интоксикаций, в которой первостепенное значение в возникновении токсикоинфекций отводится продуктам катаболизма микроорганизмов в различных по составу пищевых продуктах, ими обусловлен различный уровень риска при употреблении инфицированных продуктов.

Открыт новый вид микроорганизмов семейства *Vibrionaceae* – *Allomonas enterica* (алломонад), а разработка методов выделения и идентификации этих микробов позволила обнаруживать их в окружающей среде.

В эксперименте и в широких натуральных обследованиях; подтверждено индикаторное значение энтерококков и фекальных эшерихий; получены данные о поведении и выживаемости сальмонелл в воде открытых водоемов, позволившие обосновать возможность водного пути заражения острыми сальмонеллезными гастроэнтеритами; предложена эффективная модификация магниевой среды, не требующая импортных ингредиентов, для выделения и количественного учета сальмонелл. Результаты исследований по сальмонеллам были обобщены в монографии «Сальмонеллы в окружающей среде» (1978).

В дальнейшем основным направлением научных работ Г.П.Калины явилось создание целевых сред накопления для выделения потенциально-патогенных микроорганизмов – возбудителей острых кишечных инфекций и пищевых токсикоинфекций из объектов окружающей среды и патологического материала, а также комплексных сред идентификации этих микробов. За это же время под руководством Г.П.Калины защищен ряд кандидатских диссертаций.

Георгием Платоновичем опубликовано 180 научных работ, в том числе 5 монографий, разработан ряд методических рекомендаций по исследованию патогенных и потенциально-патогенных микробов. Он принимал участие в разработке ГОСТ. Им получено 12 авторских свидетельств на новые питательные среды. Г.П.Калина – член лабораторных советов Минздрава РСФСР и Минздрава СССР, член секции санитарно-пищевой микробиологии проблемной комиссии «Научные основы гигиены питания».

РЕПРЕСОВАНИЙ ДЖАЗ

Здійснюючи тотальний наступ на українську культуру, жорстока і немилосердна система нищила не тільки професійних письменників, поетів, артистів. Поза їх увагою не залишалися і самодіяльні художні колективи, як, наприклад, самобутній оркестр при Вінницькому медінституті. Останній започаткував своє існування незабаром після відкриття у Вінниці вищого навчального закладу.

В ті роки наявність оркестру в колективі була непомірною розкішшю. Крім офіційних торжеств з приводу революційних свят, оркестранти грали на концертах художньої самодіяльності, танцювальних майданчиках. Даруючи слухачам насолоду від музики, оркестр завойовував все більший і більший авторитет у студентів та громадськості міста.

Найбільшої слави оркестр здобув, коли його керівником офіційно став Григорій Платонович Калина – професор, завідуючий кафедрою мікробіології інституту. Прибувши до Вінниці за рекомендацією свого наукового керівника академіка Д.К. Заболотного, Г.П. Калина сам запропонував очолити оркестр. Спочатку адміністрація інституту вагалася і спробувала відрадити його, мовляв, професор, та ще й завідуючий кафедрою - і раптом таке зближення зі своїми студентами в позааудиторній ситуації.

Побоювання відпали дуже швидко. Завдяки вмілому керівництву, вдалося підібрати до колективу з числа студентів-медиків здібних музикантів. Вільний час віддавали репетиціям, прослуховуванням класичних музичних творів, власним аранжуванням популярних пісень 20-30-х років.

Репертуар вдосконалювали систематично шляхом копіткої самодіяльної роботи. Було скрутно з нотами, але завжди виручав Г.П. Калина, який привозив з Москви чи Ленінграду збірники вальсів Шопена, твори інших композиторів. Коли вдавалося роздобути платівку, програвали її на патефоні в квартирі Г.П. Калини, і тут же студент М.М. Щавинський за допомогою роля перекладав мелодії на ноти.

Змінився репертуар оркестру: до його складу входили популярні класичні твори, народні пісні і танці, твори радянських композиторів 20-30-х років. Не побоявся Г.П. Калина включити до репертуару модні на Заході танго та фокстроти. Сам стиль виконання творів став, на той час, цілком модерним. Окрилені успіхом, учасники вирішили назвати себе джаз-ансамблем.

Популярність джаз-ансамблю росла надзвичайно швидко. Крім постійних виступів в інституті, джаз виступав і завоював перші місця на міських та обласних олімпіадах, виступав на концертах, на партійних та комсомольських конференціях, на сесіях районних та обласної Ради, в банку, Палаці піонерів, в міському парку культури та відпочинку. Часто джаз запрошували виступати перед командирами та червоноармійцями. до гарнізонного будинку Червоної Армії

Своєрідним визнанням авторитету джазу стало запрошення його на закриту вечерю, влаштовану обласним партійно-радянським керівництвом на честь героя-челюскінця П.П. Ширшова, який відвідав Вінницю в 1938 році.

В усіх концертних залах слухачам особливо подобалися музичні тематичні програми «Подорож по СРСР» та «Мадрид» – про героїчну боротьбу іспанського народу проти фашистської диктатури.

Підготовлені особисто керівником Г.П. Калиною, вони відповідали духові того часу, формували громадську думку щодо справедливої війни демократичних сил Іспанії проти фашизму.

Але, запаморочені параноїдальним синдромом ворогоманії та шпигунофобії, органи НКВС не дрімали. Слідча справа проти джаз-

ансамблю, яка міститься в 9 томах та налічує до 3 тисяч сторінок, дає підстави твердити, що агентурна справа у Вінницькому медінституті в 30-х роках була на високому рівні.

Інформатори, які постійно «стукали» в обласне управління НКВС, працювали в адміністрації, на кафедрах, в підрозділах інституту, в гуртожитках, на танцях, на пляжах, під час відпочинку, тощо. Студентські «павлики морозови» систематично доносили про сказане професорами чи викладачами на лекціях, практичних заняттях, на перервах, в приватних бесідах.

Звісно, що в умовах такого тотального слідкування не міг залишитися поза увагою джаз-ансамбль, тим більше, що авторитет його постійно зростав.

Одного разу, коли джаз виступав у військовій частині, хтось, надто ідейний, замовив виконати пісню про Сталіна, а музичний колектив такої пісні в своєму репертуарі не мав. Надійшло ще одне замовлення: виконати пісню про Ворошилова, але й цієї пісні джаз не виконав. Останній факт відразу ж став відомим «там, де потрібно» і в судовій справі розцінювався як акт серйозної контрреволюційної диверсії. Прикро констатувати, але серед колективу ансамблю та близьких до нього людей, теж були інформатори. Вони неодноразово повторювали, що джаз не виконує пісень про Сталіна та Ворошилова, першотравневий виступ джазу був складений в більшості із легкої музики – фокстротів та танго. ...Популярна програма «Подорож по СРСР», мовляв, тільки зовні приваблива, а в дійсності вона просякнута досить шкідливим духом, не відтворює кипучу роботу радянських республік, а зображає злиденність, горе та вульгарність.

В іншій програмі джазу під назвою «Мадрид» героїчні дівчата-комсомолки показані в спотвореній непристойній формі. А староста джазу Л.М. Гробер разом з піаністом Чернецьким, виступаючи в інтермедії під назвою «Наркоми», намагалися дискредитувати та висміятилюбимих і прославлених наркомів Єжова та Ворошилова. Уже згадуваний Л.М. Гробер любив на репетиціях розповідати анекдоти...

Діставалось від «павликів морозових» також керівникові джазу Калині Г.П. за те, що він по радіоприймачу слухав Німеччину, давав студентам читати книгу Ліона Фейхтвангера «Москва 1937». На репетиціях джазу бувало сам танцював в «непристойній, вульгарній формі, намагаючись розбещити студентів». Комуністи і комсомольці вважали, що професор Г.П. Калина упереджено ставився до їх знань з мікробіології, штучно занижуючи їм оцінки під час екзаменів.

Суворе журі, що засідало в кабінетах НКВС, по-своєму оцінювало діяльність джаз-ансамблю. Пильні чекісти в усьому вбачали вихватки ворожих розвідок та шпигунство. Звісно, що перед партійними, радянськими військовими та комсомольськими активами джаз міг

виступати тільки тоді, коли його офіційно запрошували керівники відповідних органів.

Але на вулиці Дзержинського це трактувалось зовсім по-іншому: якщо джаз часто виступає перед керівним складом області та в будинку Червоної Армії, то це виключно з метою фізичного знищення обласного та військового керівництва, з метою підготовки диверсій на випадок початку війни. Ці підлі підозри слідчий вніс до протоколу допиту піаніста М.М. Щавинського. Там записано: «Давая выступления и широко себя рекламируя вплоть до армии, мы создали себе авторитет и популярность, втирались в доверие общественности, что впоследствии помогло бы нам наметить путь к террористическим актам... Проведение терактов во время военных действий имеет тот смысл, что в военное время (советской власти – Авт.) пришлось бы бороться на два фронта: с агрессором и диверсией».

Уявіть собі, наскільки потрібно бути зламаним, щоб так обмовити себе та суспільство!

Все це можна було б сприймати як жарт або фантазію хворої людини, аби такі дії не підпадали під статтю 54 КК УРСР, що повністю копіювала сумнозвісну 58 статтю КК РРФСР про контрреволюційну діяльність та агітацію. Найвищою мірою покарання за цією статтею був смертний вирок.

У серпні 1938 р. розпочалися арешти та допити...

Але перед цим необхідно познайомитись з деякими підходами до роботи слідчих та керівництва НКВС по Вінницькій області. В справі про джаз допити безпосередньо вели начальник управління НКВС майор держбезпеки Корабльов І.М., виконуючий обов'язки начальника третього відділу управління держбезпеки НКВС лейтенант держбезпеки Запутряєв О.М.

Обидва були надзвичайно винахідливими фантазерами щодо хитромудрих сплетінь надуманих контрреволюційних груп, їх вигаданих планів, зв'язків з розвідками усіх капіталістичних країн світу.

Наприклад, свідок репресій І.С. Агаєв згадує: «Завжди, коли я заходив до Запутряєва, у нього на столі лежали розкриті брошури, щось схоже до «записок шпигуна», і цими брошурами він користувався при коригуванні протоколів». Чорнову роботу – залякування, побиття заарештованих, фальсифікацію протоколів допитів тощо виконував оперуповноважений третього відділу управління держбезпеки НКВС сержант Беркута А.П.

Першим, 6 серпня 1938 р. було заарештовано Григорія Платоновича Калину — керівника джаз-ансамблю. Народився він в 1902 р. в м. Саратові. Росіянин. Батько – інженер-залізничник, тому довелось часто мандрувати по містах Росії. Закінчив Самарське комерційне училище, поступив до консерваторії. Але ні комерція, ні доля музиканта-професіонала його не привабили.

Поступив до Самарського університету на медичний факультет. В 1922 р. з третього курсу перевівся до Ташкентського університету, в цьому ж році – до Іркутського університету, який закінчив в 1925 р. Починаючи з 1926 р. працює за спеціальністю мікробіолога в різних містах – Хабаровську, Читі, Зимі (1926 р.), Москві та Ленінграді (1926-1928 рр.), Ташкенті (1928-1932 рр.), Самарі (1932-1933 рр.), Архангельську (1933-1936 рр.) В 1936 р. прибув до Вінницького медінституту на посаду завідуючого кафедрою мікробіології. Проживав по вул. Блока, 1.

Виписка з листа Г.П. Калини після винесення смертного вироку:

«Председателю Военного трибунала 437 ВП КОВО (військова прокуратура Київського Особливого Військового Округу. – Авт.)...
...До 6 августа 1938 г. я не был ни шпионом, ни диверсантом, ни изменником родины, ни врагом народа. Я был честным советским гражданином, вместе со всеми радовался достижениям Советского Союза, восхищался героизмом папанинцев, смелостью Чкалова и Громова, любил и уважал Красную Армию. Пользовался уважением окружающих меня, уважал себя – еще бы, в 36 лет достиг высших ученых степеней и звания, увлекался своей научной работой, любил музыку, был веселым и жизнерадостным советским человеком, любил молодежь, может быть, потому, что чувствовал себя молодым...
Перед смертью я категорически заявляю, что никакого шпионажа не было, никаких сведений я не собирал...».

В постанові про арешт від 28 липня 1938 р. говорилося, що Г.П.Калина

«є учасником диверсійно-шпигунської організації, яка зв'язана з розвідувальними органами однієї іноземної держави».

Як бачимо, твердження поки не конкретне. Не маючи на час арешту ніяких компрометуючих матеріалів, діяли за принципом: основне заарештувати, а за що – буде видно потім.

«Председателю Военного трибунала 437 ВП КОВО...

Арест я воспринял как недоразумение, которое скоро выяснится, не чувствовал за собой ничего такого, за что должен был бы отвечать... В камере я подвергся «обработке» – мне сказали, что меня все равно не освободят – дай какие-нибудь показания, поедешь в лагерь. – Ты - человек для НКВД подозрительный, но для того, чтобы тебя изолировать, нужно какой-либо «ярлычок» – вероятно тебе приклеят ярлычок шпиона. Следователь, сказали мне, сам тебе будет помогать писать показания, будет подсказывать, о чем писать, называть фамилии и т.п.».

Калина Г.П.

Оперуповноваженому третього відділу УДБ сержанту Беркуті подобалася східна версія, а саме - загроза з боку японської розвідки. Поки Г.П. Калина, наляканий погрозами слідчого, писав 58 сторінок власноручних показань, Беркута спільно з Корабльовим та Запутряєвим, не викликаючи з камери арештованого, самі змайстрували та підписали протокол допиту Г.П. Калини на 42 сторінки машинопису.

Фальшивий протокол допиту цікавий з точки зору обмеженої фантазії охоронців державної безпеки. Версія починається з того, що в 1923 р., будучи 21-річним студентом, Г.П. Калина приїхав в Харбін в гості до свого дядька, який працював інженером на Китайсько-Східній залізниці (вона проходила по території Китаю, але належала СРСР та обслуговувалась радянськими спеціалістами).

В кабінеті свого дядька він познайомився з громадянином японської національності, який з порогу відрекомендувався, що він - доктор мікробіології, офіцер генерального штабу Японії, резидент розвідки в СРСР, де має багато «друзів», а зовуть його Фукуй (цей псевдонім видумав Запутряєв із своїх «записок шпигуна»). Лише після кількох погроз з боку Фукуя Г.П. Калина дає згоду працювати на японську розвідку.

Читаєш і думаєш: невже японські резиденти були дурнішими наших вінницьких енкаведистів?

А далі усе пішло, як ніж по маслу. При кожному переїзді в нове місто, при влаштуванні на новій роботі до Г.П. Калини обов'язково підходили радянські «друзі» Фукуя, давали шпигунські завдання, вимагали розвідувальних даних, тощо. Характерно, що усі ці «друзі» обов'язково обіймали посади директорів університетів, завідували кафедрами, баклабораторіями, санстанціями.

Невеличка заминка вийшла при переїзді Г.П. Калини в 1936 р. з Архангельська до Вінниці. Причиною була дуже велика відстань між Вінницею та Токіо. Які могли бути інтереси у прославленої японської розвідки до провінційного Вінницького медінституту?

Потрібна була перевербовка і вона відбулася по дорозі, в Москві. Знову був використаний дядько А.Х. Калина, який тепер проживав у Москві і до того ж нібито працював на німецьку розвідку. Трапилось так, що під час обіду до дядька завітав сусід-лікар Бродський і за стаканом чаю завербував Г.П. Калину працювати на користь німецької розвідки.

Таким чином, у Вінницю Г.П. Калина, згідно сценарію вінницьких енкаведистів, приїхав як агент зразу двох розвідок – японської та німецької. Хотіли йому нав'язати зв'язок ще з якоюсь сіоністською групою та польською дефензивою, але ці версії не були домінуючими і якось розпливлися в морі документів та різних вигадок слідчих.

З листа після винесення смертного вироку.

«Председателю Военного трибунала 437 ВП КОВО... Привели меня во внутреннюю тюрьму УТБ, и я внезапно почувствовал, что меня перенесли из советской действительности в какую-то нереальную обстановку. Мне говорили «ты», ругали по-матерному, конвоир тыкал меня в бок дулом нагана, мне остригли голову... В камере я увидел избитых людей, с разбитыми коленями, губами, синяками, ранами... Я начал писать – ведь ничего другого мне не оставалось делать. Начал придумывать несовершенные преступления...».

З початком навчального року, 20 вересня 1938 р., був заарештований Мечислав Мечиславович Щавинський – студент четвертого курсу, учасник джаз-ансамблю. На його нещастя, при обшуку у нього було вилучено саморобний 6-зарядний пістолет для патронів малокаліберної гвинтівки. Друга біда полягала в тому, що його батько та рідний брат Юрій були заарештовані ще в лютому 1938 р.

При вилученні паспорта виявилася ще одна прикра обставина – національність. В паспорті було записано «українець» (батько – поляк, мати – українка), тоді, як слідчий вважав, що М.М.Щавинський повинен бути поляком. Для слідства це мало принципове значення.

Незважаючи на те, що офіційна пропаганда кричала про дружбу народів, рівність усіх націй, насправді владні структури та органи НКВС здійснювали тотальне переслідування поляків в Україні, зараховуючи їх агентами дефензиви. Так, під виглядом ліквідації польського підпілля, в цей час в Україні було заарештовано більше 30 тисяч чоловік.

Із виступу М.М.Щавинського в суді:

«В камере я встретился с заключенным Минкиным, который сказал, что ты будешь давать свои показания такие, какие нужны следователю, если ты не дашь их добровольно, то тебя заставят эти показания дать. Через некоторое время меня вновь вызвал следователь Беркута и предупредил, чтобы я давал ему показания, иначе я буду избит. Не желая быть изуродованным и остаться калекой, я дал показания, какие от меня требовал Беркута... Я основал свои показания на вымысле...».

Під тиском слідчого М.М. Щавинський обмовив себе: що він є учасником диверсійно-терористичної групи, за завданням якої проводив підготовчу роботу до здійснення актів бактеріологічних диверсій та терору.

27 вересня 1938 р. було заарештовано художника медінституту Цалека Шимона-Давидовича Лошака, який був тісно зв'язаний з джаз-ансамблем, оформляв декорації та афіші, затримувався на

репетиціях в клубі інституту. Сам Ц. Д. Лошак до 1929 р. проживав в Латинській Америці, в столиці Куби – Гавані.

Наслухавшись комуністичної пропаганди за кордоном про успіхи Радянського Союзу, Лошак Ц., прихопивши свій мольберт та закупивши самих яскравих фарб, поїхав до СРСР малювати сяючі вершини комунізму. Вінниця зустріла його прохолодно. З великими труднощами влаштувався художником при медінституті. Мізерної зарплати не вистачало, щоб прохарчувати велику сім'ю та сина, який навчався в Одеському художньому інституті. Недовіру до нього викликало те, що в Америці, в Чікаго, проживали брат дружини та дві тітки по матері.

Не знадобилися йому яскраві фарби. Замість сяючих вершин довелося в переповненій камері вінницької тюрми НКВС під диктовку слідчого власноручно писати обмовлення про належність до неіснуючої групи Г.П. Каліни та причини виготовлення карти Вінницької області з нанесенням на ній пунктів цукрових та спиртових заводів.

29 вересня 1938 р. працівники НКВС увірвалися в гуртожиток № 1 медінституту по вул. Р.Люксембург (зараз – В.Стуса) і заарештували ще двох студентів-джазівців – піаніста Бориса Михайловича Чернецького та ударника Лева Мойсейовича Гробера. У обох в кінці 1937 р. органами НКВС були заарештовані і звинувачені в шпигунстві батьки. Тепер уже сиnam приписували участь в уявній контрреволюційній та диверсійній групі Г.П. Каліни.

Потрібно віддати належне Л.М. Гроберу, який визнаючи участь в джазі, послідовно і категорично відкидав звинувачення слідчого про причетність до будь-якої шпигунської організації.

З другого боку, дуже важко довелося боротися з слідчими сину колишнього поміщика – Б.М.Чернецькому. В заяві до начальника вінницької тюрми він писав:

«Узнав о сильной моей любви к жене, на которой я лишь за месяц до ареста женился, меня завели в комнату № 25 к следователю Колеснику, и на моих глазах следователь, допрашивая какую-то женщину, ругал ее последними словами, рвал за груди, волосы и, впоследствии, избив до потери сознания, отослал в камеру. После этого следователь зазвал снова меня к себе в 25 комнату и сказал, что, если я не дам показаний, то даст их моя жена, которую арестуют. Видя такой кошмар и не видя иного выхода, я дал массу показаний... У меня хватило мужества выпить с целью самоубийства большую дозу опиума... и очутиться в скорой помощи...».

5 листопада 1938 р. працівники НКВС повторили свій віроломний візит в гуртожиток медінституту по вул. Розі Люксембург. На цей раз жертвами шпигуноманії стали учасники джаз-ансамблю студенти Дмитро Йосипович Васерштром та Микола Антонович Козак. Обидва

обмовили себе, що вони є учасниками диверсійно-шпигунської групи, якою керує Г.П. Калина.

Поява в гуртожитку озброєних енкаведистів в круглих голубих кашкетах та червоною зіркою посередині, з нарочито відтопиреними кобурами на широких ремінцях, сильно налякала мешканців.

Студентство принишкло. Пішли різні чутки. В довгих коридорах стало безлюдно, бо сиділи нишком в кімнатах. Адже музикантів усі добре знали, навіть потайки заздрили їх популярності.

Арешти та попередні допити учасників джазу не дали слідчим бажаних наслідків. Насправді, яку шкоду під час війни міг принести своїми виступами джаз? Для солідної справи потрібні були великі плани, широкий розмах. Тому слідчі беруть все більший ухил на можливість бактеріологічних диверсій проти цивільного населення та Червоної Армії.

З цією метою 24 серпня 1938 р. був заарештований Бернасівський Петро Арсенович – завідувачий епідемічним відділенням обласної санстанції. По сумісництву він ще працював в інституті асистентом на кафедрі мікробіології, якою завідував Г.П. Калина.

Вся вина його перед радянською владою полягала тільки у тому, що батько в нього був священиком, двоюрідні брати і сестра проживали в Польщі та Франції.

У неіснуючих шпигунських групах П.А. Бернасівський мав нібито конкретне завдання: розповсюджувати серед населення епідемічні хвороби сипного тифу, холери, малярії, дифтерії, отруювати криниці заразними бацилами тощо. Винним себе він визнав повністю. В жовтні 1938 р. в справі про джаз було заарештовано доцента кафедри дитячих хвороб Миколу Арнольдовича Цукермана, звинуваченого в участі у диверсійній японо-німецькій групі. Інтерес до доцента М.А. Цукермана був особливий.

Народився він в 1891 р. у м. Рівно колишньої Волинської губернії (Польща). Навчався на медичному факультеті Фрайбурзького університету (Німеччина). Батьки переїхали до Вінниці, де мали власний двоповерховий будинок.

Сам М.А.Цукерман пишався своїм революційним минулим. Ще будучи учнем Вінницького реального училища, він пристав в 1905-1907 рр. до студентської соціал-демократичної організації, виконував технічні доручення по друкуванню на гектографі прокламацій та їх розклеюванню. В роки громадянської війни працював лікарем в Червоній Армії. Під час польсько-радянської війни в 1920 р. потрапив в полон до поляків.

Але слідчому Беркуті потрібні були не такі факти. Перед ним був «ворог народу», «шпигун», і це потрібно було довести будь-якими засобами. «Попрацювавши» з М.А. Цукерманом 12 безсонних ночей, слідчий навішує йому зразу три ярлики.

Перший, - М.А. Цукерман, перебуваючи в польському полоні, був завербований агентом дефензиви - лікарем м. Тернополя Стобецьким, якому до 1935 р. передавав різні таємні матеріали.

Другий ярлик – причетність до неіснуючої військової організації у Вінниці, яка працювала на користь німецької розвідки. Виглядало це знову дуже примітивно. Уявіть собі, що дитячий лікар М.А. Цукерман одного разу був запрошений оглянути хвору дитину на квартирі командира корпусу Вінницького гарнізону Гермоніуса В.Е. Коли збирався покинути квартиру, з сусідньої кімнати вийшов сам господар з гарною собакою. Поки собака обнюхувала штанини доктора і облизувала йому туфлі, господар повів антирадянські політичні розмови. Вони зразу зрозуміли один одного, і М.А. Цукерман залишив квартиру червоного командира агентом німецької шпигунсько-диверсійної групи, якою керував Гермоніус. Вже ця версія пізніше не пройшла, бо в справі засудженого Гермоніуса жодної згадки про М.А. Цукермана не було.

Третій ярлик М.А.Цукерман отримав як член японо-німецької групи. Слідчий прагнув показати, що «вороги народу» в білих халатах підбираються до самого цінного – здоров'я дітей. З цією метою для обстеження дитячого відділення 2-ї Вінницької лікарні створюється комісія в складі Лобанова, Т.І. Мальцевої, Р.М. Дубицької та Лойфермана, допитуються свідки, які твердять, що М.А. Цукерман, як завідуючий скарлатинозним відділенням, недбало вів історію хвороби, приймав в лікарню дітей, яких лікував в порядку приватної практики. А саме головне, з метою штучного збільшення смертності дітей, клав на ліжко легко хворих дітей і відмовляв тяжко хворим дітям. Усі ці вигадки слідчий вніс до протоколів допиту і домагався щоб Цукерман обмовив себе.

Із протоколу допиту М.А.Цукермана від 29 вересня 1939 р.:

«Я вынужден был делать следствию ложные показания, потому что меня трое суток непрерывно держал следователь на допросе, угрожал репрессировать мою жену. Следователь Беркута говорил мне, что если я не дам показаний, то он доложит мое дело на тройке... Я же знал, что решения тройки в большинстве своем сводятся к расстрелу... Я, прямо говоря, подло струсил и дал вымышленное показание...».

В справі вигаданої шпигунської організації, таким чином, за серпень-листопад 1938 р. було заарештовано 9 чоловік. Кожного із них слідчі допитали від 6 до 10 разів. На багатьох із протоколів допитів вказано час проведення допиту, наприклад «Допрос начат в 0 часов 30 минут». Найважчими були очні ставки, які були проведені пересічно з кожним заарештованим по справі.

Шляхом побоїв, погроз, залякування, шантажу та репресій слідчий Беркута особистим оформленням допиту формував зразу дві

лінії: по-перше, звинуватити Г.П. Калину як завідуючого кафедрою мікробіології, в спробі бактеріологічних диверсій, по-друге, довести, що для проведення цих диверсій Г.П. Калина планував використати джаз-ансамбль.

Особливо чітко це проявилось в протоколі, складеному Беркутою 23 жовтня 1938 р., де записано:

«Вопрос: Каким путем Вы предполагали осуществление терактов?». Ответ: «Являясь руководителем кружка джаза, я мог бы это обстоятельство использовать в своих террористических намерениях, т.е., бывая на торжественных вечерах, областных и городских конференциях, в доме Красной Армии и т.п. Я имел такую же возможность совместно с другими участниками нашей группы бывать на вечерах в военных клубах, что обеспечивало доступ к руководителям и военным работникам».

Нав'язування версії про можливість використання джазу в здійсненні терористичних актів проти радянської влади надто сильно налякало музикантів. Перебуваючи в стані психічного розладу, окремі оркестранти розгубилися. З'явилися сумніви в доцільності існування самого оркестру та їх діяльності в ньому. Так, піаніст Б.М. Чернецький у своїх показах власноручно писав: «Я винювен перед советской властью в следующем: я занимался распиской нот для джаза, которым враг пользовался для маскировки...».

Маючи невисоке становище в органах НКВС, Беркута намагався розгорнути слідчу справу про джаз до всесоюзного масштабу. Як вказував Г.П. Калина, мета у Беркути була шкурницька: «Заработать капитал, состряпать крупное групповое дело, получить повышение, лишний кубик». Але такі масштаби звичайному слідчому виявилися не під силу. Згідно власноручних показів Г.П. Калини та сфабрикованих протоколів його допиту слідству необхідно було допитати велику кількість людей, які проживали за межами Вінницької області, як і колишнього директора Харбінського санітарно-бактеріологічного інституту В.В. Сукнева, професорів Ташкентського санітарно-бактеріологічного інституту О.Д. Грекова та В.Д. Штібена, професора Ленінградського інституту ім. Пастера С.С. Казарновську, дядька А.Х. Калину та лікаря Бродського з Москви, професора Київського університету Г.О. Ручко та багатьох інших.

Військова прокуратура постійно відхиляла справу, сфабриковану Беркутою, рекомендуючи доглянути, уточнити та перепроверити окремі факти.

Будучи не в змозі впоратись з слідством, Беркута 20 лютого 1938 р. постановляє порушити клопотання перед НКВС СРСР про продовження терміну ведення слідства та утримання під вартою

Калини Г.П. та інших на два місяці, до 20 травня 1939 р. Саме ця постанова відіграла трагічну роль в долях заарештованих.

В кінці лютого – на початку березня 1939 р. в Москві відбувся пленум ЦК ВКП(б), який засудив масові репресії в СРСР. Радянське суспільство тимчасово перевело дух, ковтнуло свіжого повітря, але не надовго. Ніхто з репресованих не був реабілітованим. Ніхто із заарештованих членів джазу не був звільненим.

Навпаки, слідство над джазом доходило до кульмінаційної точки. Слідчий Беркута шляхом брехні, залякування та обіцянок добивався від заарештованих підтвердження своїх попередніх визнань.

Виписка із листа Г.П.Калини до голови Військового трибуналу 437 ВП КОВО:

«Наказание мне было обещано легкое – 8-10 лет. О, я рад был вырваться из-под следствия в тюрьму не только на 8-10 лет, а на 20-25 лет... Мне представлялось, что за тюремной решеткой безопаснее сейчас, чем на воле, где невинного человека может арестовать Беркута и делать из него врага...».

На початку червня 1939 р. Г.П. Калині, М.М. Щавинському, М.А. Чернецькому, Ц.Ш.-Д. Лошаку, П.А. Бернасовському, Л.М. Гроберу, Д.Й. Васерштрому, М.А. Козаку було пред'явлено звинувачення, в якому говорилося про створення японо-німецької диверсійної групи, яка ставила завданням «подрыв оборонной мощи и поражение СССР во время войны путем шпионажа, бактериологических диверсий и террора против руководителей партии и правительства». Повідомлялося, що усі, крім Гробера і Васерштрома, визнали себе винними.

Судове засідання Військового трибуналу 437 ВП КОВО відбулося у Вінниці 3-6 червня 1939 р. під головуванням бригадного військюриса Конова та членів – військюриса 2 рангу Котова і військюриса 3 рангу Васильківського. Доповідав військюрис 3 рангу Сушанський, який протягом усього слідства здійснював нагляд за справою.

Можна здогадуватися, що рішення лютого-березневого пленуму ЦК ВКП(б) дійшло до тюремних камер і якоюсь мірою вплинуло на підсудних, посилило їх опір слідчим та суддям. Так, перед судом винними себе не визнали М.М. Щавинський, П.А. Бернасовський, Д.Й. Васерштром, М.А. Козак, Ц.Ш.-Д. Лошак, але погодилися давати покази суду. Твердо стояв на позиції своєї невинності Л.М. Гробер. М.А. Цукерман визнав себе винним тільки в шпигунстві на користь Польщі та Японії, але, мовляв, від цього ніякої шкоди не було.

Сам Г.П.Калина вперто стояв на позиціях свого обмовлення, визнавав звинувачувальні висновки слідства. На запитання головуєчого:

«Что Вас побудило руководить джаз-оркестром?» Калина Г.П. відповів: «Просто это была любовь к музыке. И позже, когда я получил задание со стороны руководителей организации

(шпигунської. – Авт.), я также получил задание использовать джаз в своих целях».

Стенограма суду відкриває багато випадків, коли підсудні самі переходили в наступ, звинувачували слідчого Беркуту, розповідали про звірства під час допитів, наводили приклади нелюдських знущань з боку слідчих. Характерне в цьому відношенні заключне слово М.М. Щавинського:

«Я начал клеветать потому, что когда я сидел в камере, со мной сидело человек 20, которые мне рассказывали о грубых методах следствия. Я не хотел быть уродом, не хотел харкать кровью. В силу этого, если бы от меня потребовали сказать, что я связан с Гитлером, я бы и это сказал... Я взрослый человек, но в знаниях людей я был ребенок...»

Неможливість проведення бактеріологічних диверсій в умовах кафедри мікробіології чи санстанції аргументовано довів в останньому слові П.А.Бернасовський.

Симптоматичним було заключне слово студента М.А. Козака, який сказав:

«Я хочу жить, хочу заниматься, хочу быть полезным гражданином».

Вирок суду був надзвичайно жорстоким. Г.П. Калина та М.А.Цукерман були засуджені до вищої міри покарання – розстрілу, обидва з конфіскацією усього майна, яке їм особисто належало. М.М. Щавинського суд позбавив волі з утриманням у виправно-трудовах таборах терміном на 10 років, Б.М. Чернецького – на 15 років, Ц.Ш.-Д. Лошака – на 10 років. Усіх з поразкою в правах на 5 років та з конфіскацією усього майна, яке їм особисто належало. Л.М. Гробера, Д.Й. Васерштрама та М.А. Козака суд виправдав і прийняв рішення звільнити їх з-під варти.

Засуджені до розстрілу мали право порушити питання про помилування перед Президією Верховної Ради СРСР. По відношенню до Цукермана М.А. вирок міг бути оскаржений в касаційному порядку Військовою Колегією Верховного Суду СРСР через Військовий трибунал протягом 5 діб з моменту вручення копії вироку засудженому.

Після вручення копії вироку суду усі дружно взялися писати: Г.П. Калина – Військовому Прокурору 437 військової прокуратури КОВО, М.А. Цукерман – до Військової Колегії Верховного Суду СРСР, інші – до різних судових інстанцій.

Зовсім несподівано трапилось чудо. Розглянувши касаційну скаргу М.А. Цукермана, Військова Колегія Верховного Суду СРСР під головуванням армвійськюриса Ульріха відмінила вирок суду 437 військової прокуратури КОВО, поставивши вимогу ретельно перевірити матеріали звинувачення, провести експертизи тощо.

Були призначені нові комісії для перевірки роботи кафедри мікробіології медінституту, водоканалу, санепідемстанції, кафедри

дитячих хвороб 2-ї міської лікарні, які не виявили жодних спроб підготовки до диверсій проти Червоної Армії чи мирного населення.

Було доведено, що карта з нанесенням спиртових та цукрових заводів була виготовлена на замовлення О.Т. Данильченка (а не Калини Г.П.) з метою використання її під час лекції для працівників облвиконкому. Відповідала вона адміністративній карті Вінницької області, яка продавалась у звичайних книжкових магазинах. Ц.Ш.-Д. Лошак був виправданий.

До управління держбезпеки по Вінницькій області прийшло нове керівництво. Слідчий Беркута був звільнений з роботи і тепер сам писав пояснення. І.М. Корабльов та А.М. Запутряєв були звільнені з роботи. В квітні 1941 р. вони заарештовані, а в травні цього ж року за масові репресії у Вінницькій області засуджені до розстрілу.

Слідчу справу про вигадану шпигунсько-диверсійну групу Г.П.Калини вирішено було продовжити до 20 грудня 1939 р. За цей період новими слідчими були допитані усі підозрілі, свідки, які пояснювали свої обмовлення надзвичайно жорстоким ходом слідства, упередженістю слідчого та інше. Під час допиту, який проводив зам. начальника 3 відділу УДБ УНКВС по Вінницькій області лейтенант Воронець, Г.П. Калина заявив:

«Я отказываюсь от всех своих показаний, данных мною на предварительном следствии и затем подтвержденных на суде. Они являются вымыслом. Шпионажем, диверсией я никогда не занимался, участником каких-либо контрреволюционных формирований также не был».

Нагляд за слідством було доручено військовій прокуратурі 37 стрілецького корпусу. Бажану рішучість в остаточному вирішенні справи виявив помічник прокурора Горний, який 20 грудня 1939 р. вніс пропозицію: слідство в справі Г.П. Калини, М.М. Щавинського та П.М. Чернецького припинити, а їх самих з-під варті звільнити. 22 грудня 1939 р. відповідну постанову схвалив заступник начальника 3 відділу УДБ УНКВС до Вінницькій області лейтенант держбезпеки Воронець.

При обшуках у заарештованих не було знайдено жодних речових доказів причетності до шпигунської та диверсійної діяльності. Слідство не виявило жодних форм організаційної єдності підозрюваних, жодної практичної діяльності, спрямованої на повалення радянської влади або конкретних диверсійних дій. Багатотомна справа про джаз – яскравий зразок, як НКВС з чесних людей ліпило «змову», вигадуючи «змовників».

Анатолій Давидюк (Вінниця)

1993 р.

Из воспоминаний К.Н.Благоеклонова.

На рассвете 30 апреля 1945 года нас вызвали в эпидотдел штаба 1-го Украинского фронта. Волновало, что из всей фронтовой санэпидлаборатории вызваны только трое. Подполковник медицинской службы Г.П. Калина, капитан К.Н. Благодосклонов и старший сержант Л.Г. Динесман, т.е. профессор-эпидемиолог - специалист по чуме, зоолог - по грызунам и дерэтизатор. В таком составе нам уже приходилось выезжать на "диверсионную чуму", (тогда тревога оказалась ложной), но мало ли что могли придумать фашисты в последние дни и часы войны. Четвертым в нашей группе, как и тогда, был водитель машины старшина Ваня Свиначук.

В штабе Калина получил приказ: едем в Берлин. Там, на территории микробиологического института им. Коха и на соседней улице в разных местах видели морских свинок. Поскольку это животные лабораторные, они могли быть выпущены специально в тылу наших войск, штурмовавших рейхстаг.

Поэтому санэпидслужба танковой армии генерала Рыбалко, ближайшая к месту происшествия, установила карантин. Местность, где видели зверьков, была оцеплена, вход и выход закрыт. Караульную службу несла армейская ОДР /обмывочно-дегазационная рота/. Нам, как специалистам, предстояло, разобраться, в чем там дело, и на месте принять решение.

До Берлина полторы сотни километров.

Путь лежал по глубоким нашим тылам, частенько встречались большие группы немцев, сдавшихся в плен, которые брели под "символическим" конвоем из двух-трех солдат: всем было ясно: война вот-вот будет окончена, сопротивление бессмысленно. Тем более было странным, что на въезде в маленький городок, кажется, это был Люббенац, мы услышали впереди в городе пулеметную очередь. Особого значения этому не придали, но все-же шофер Ваня на развилке дорог решил въезжать в город не по прямой дороге, а по идущей левее.

Все было тихо, городок словно вымер, мы проехали по безлюдным и безмолвным улицам. По пути нужно было уточнить обстановку в санотделе танковой армии, он располагался на окраине Берлина.

Когда там узнали, по какой дороге мы ехали, нам сначала не поверили, стали сверять наш путь по карте, высчитывать время. Оказалось, что по данным разведки, в этом опустевшем городке были немцы. Несколько немецких дивизий из "котла" в Франкфурте-на-Одере, прорвав окружение, устремились, сметая наши тылы, на соединение со своими основными силами. А советское командование не могло еще создать им заслон: шла бои в Берлине. А нам крепко повезло... Мы даже не знали, что проехали по рас-положению немецких частей, только что вступивших в город.

И вот, микробиологический институт им. Коха. Сразу же было установлено, что здесь действительно бегали морские свинки, но никто их не выпускал: тяжелый снаряд попал в виварий и разворотал его. Много морских свинок погибло, некоторые остались в клетках, но многие и разбежались. Причина появления зверей на улице была установлена, и карантин подполковником был снят.

Виварий был огромный, в нем не было мышей и крыс, но были сотни морских свинок, кроликов и несколько лошадей. Поскольку оказалось, что лошади были сапные, не было никакой гарантии в том, что и грызуны не были хранителями каких-нибудь инфекций. Подполковник приказал мне организовать уничтожение всех животных вивария. Динесман наблюдал, чтобы ни одного живого не осталось в виварии. Г.П. Калина в это время начал осматривать институтские помещения, и я присоединился к нему.

Разыскали какого-то ученого немца, приказали ему показывать все лаборатории. Говорили без переводчика, Георгий Платонович хорошо знал немецкий. Наш проводник стал рассказывать, как без доступа кислорода развиваются какие-то бактерии. Калина нетерпеливо перебил его: "Да, да, давайте дальше, это метод Форстера". Немец быстро обернулся и ответил: "Да, коллега, это мой метод". Отношения потеплели. Калина назвал себя, оказалось, что и Форстер знал его по печатным работам. Он очень помог нам, сказал, что не здесь нужно искать то, что нас интересует, все штаммы особо опасных инфекций из-за бомбежек Берлина были переведены в средневековой замок /он назвал его/. Здесь же осталось что-то, что до самого прихода русских охраняли часовые-автоматчики войск СС. Нас привели в подвал в том же доме. Обитая железом дверь. Быстро нашелся лом, топоры - взломали дверь. Небольшое помещение, бетонные стены. На полу, в два ряда стоят обычные сорокалитровые молочные бидоны, их было, не помню уж точно, штук 10-12. Немец, который ломал дверь, надел резиновые перчатки и открыл первый бидон - мутная, цвета дрожжей жидкость. "Это - бациллы сапа": говорит Форстер. "Весь фенол, который есть - сюда!" - командует Калина. Фенол доставлен. Запасы сапа уничтожены.

Теперь понятно, зачем в конюшнях института было столько санных лошадей. Фашисты готовили-таки бактериальную войну. Из всех запасов возбудителей болезней только бациллы сапа были оставлены в Берлине. Острый сап неизлечим, но мало заразен, не передается по воздуху, даже прямое попадание бомбы не могло бы вызвать эпидемии.

Обратно мы возвращались 2-го мая более южной дорогой. На этот раз мы все-таки столкнулись с немцами из франкфуртской группировки. Даже дважды. Асфальтированная дорога в лесочке круто повернула вправо, и вдруг за поворотом мы оказались перед ротой немецкой пехоты, маршировавшей нам навстречу.

Растерявшись, Свиначук резко затормозил, он дергал лежащий рядом и за что-то зацепившийся трофейный автомат, я никак не мог в тесной машине вытащить из кобуры свой ТТ, а немецкий офицер, ведущий колонну, уже пересек шоссе и, обойдя машину спереди, обратился к Калине: "Извините, господин полковник, не можете ли Вы сказать, где находится русская комендатура?" Только гут до нас дошло, что все немцы были без оружия, они строем шли сдаваться в плен, видно уже получили известие, что Берлин капитулировал несколько часов назад.

Вторая встреча была совсем иная. Въехали в сосновый лес, он только на опушке остался, а дальше - ни одного целого дерева - расщепленные стволы, обломанные сучки и на всем этом остатки того, что было людьми и их одеждой. Это была работа наших "Катюш".

**Доцент К.Н. Благосклонов.
1938 р.**

Про Георгія Платоновича Калину писали:

1. К.Н. Благосклонов. Дело было в Берлине. (Из воспоминаний доцента кафедры микробиологии МГУ К.Н. Благосклонова). <http://vov.bio.msu.ru/dict/view.php?ID=57>.
2. Буковинська державна медична академія: становлення, здобутки, перспективи розвитку (до 60-ліття від дня заснування) /В.П. Пішак, М.Ю. Коломоєць, І.Й. Сидорчук [та ін.] – Чернівці: БДМА, 2004. – С. 5, 26, 168-169.
3. Голубев Г.Н. Заболотный Д.К. /Г.Н. Голубев. – М.: Молодая гвардия, 1962. – С. 36-37. - (Жизнь замечательных людей).
4. Деген Ион Портреты учителей [Электронный ресурс]/Деген Ион . – Тель-Авив, 1992.- Режим доступа: <http://yandex.ua/yandsearch?text=%D0%B4%D0%B5%D0%B3%D0%B5%D0%BD%20%D0%B8%D0%BE%D0%BD&clid=1909644&lr=10365&redircnt=1403177275.1&ncrnd=7527>
5. Державний архів Вінницької області. – Ф.Р. 6023. – Оп. 4. – Спр. 7692. – Арк. 316.
6. Документи з історії НКВС УРСР. – Наше минуле. – 1993. – № 1. – С. 58.
7. К 70-летию со дня рождения Г.П. Калины // Гигиена и са-нитария. - 1972. - № 5. - С. 119-120.
8. Енциклопедія Сучасної України. Т.12. (Кал - Киї). – К., 2012. – С. 29.
9. Пішак В.П. Життєвий та науковий шлях професора Г.П. Калини /В.П. Пішак, І.Й. Сидорчук, С.Є. Дейнека //Клінічна та експериментальна патологія. – 2009. - Т.8, № 1. – С. 128-129.

10. Сидорчук І.Й. Калина Георгій Платонович (До 100-річчя з дня народження) / І.Й. Сидорчук. – Чернівці: БДМА. – 2002. – 64 с. – (Вчені Буковини).
11. Сторінки історії Чернівецького медичного інституту / [за ред. В.П. Пішака.] – Чернівці: ЧМІ, 1994. – С. 50-53.
12. Сторінки історії: Бібліографічний довідник завідувачів кафедр та професорів Буковинської державної медичної академії (1944-1998) / За ред акад. АНВШ України, професора В. П. Пішака. - Чернівці, 1999. – С. 63.
13. Трухина Г.М. К 100-летию со дня рождения Георгия Платоновича Калины / Г.М. Трухина // Журнал микробиологии, эпидемиологии и иммунобиологии, 2002, -N 3.-С.120-122.
14. Час расстрелянной литературы. – Правда. – 1990. – 29 декабря.